

Funded by the
European Union

Δ/OTIMA
CENTRE FOR GENDER RIGHTS
& EQUALITY

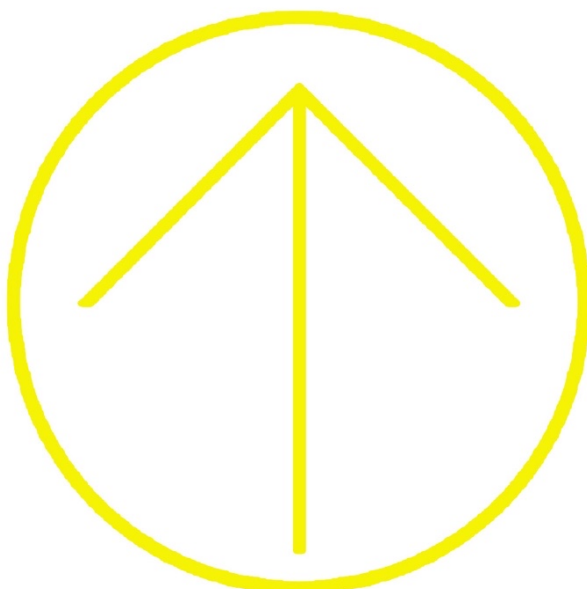
 ACRA

 ABD FOR THE WORLD
WE WANT!

LILA

**Supporting GBV
survivors**

EEN GIDS VOOR PSYCHOSOCIALE
INTERVENTIE BIJ MEISJES
EN VROUWEN (EN HUN KINDEREN)
DIE HET SLACHTOFFER
ZIJN GEWORDEN VAN
GENDERGERELATEERD GEWELD

Inhoudsopgave

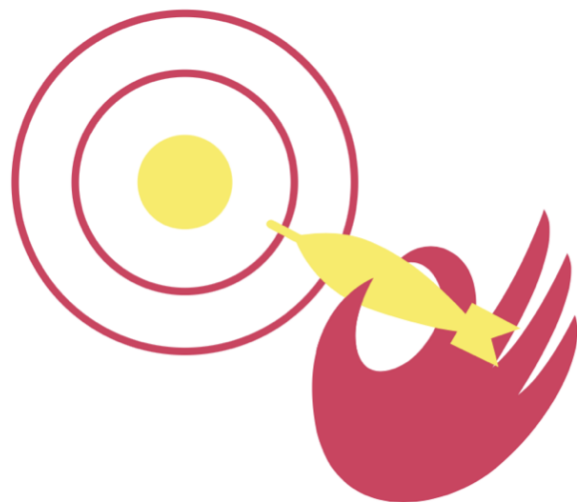
Hoofdstuk 1: Inleiding	3
• Doelstelling en toepassingsgebied	3
• Principes	6
• Bijzondere overwegingen	9
Hoofdstuk 2: Richtlijnen voor psychologische en psychosociale ondersteuning	13
• GGG casemanagement: de zes stappen	13
• Speciale aanbevelingen voor slachtoffers van GGG bij vluchtelingen en migranten	20
• Speciale aanbevelingen voor slachtoffers van tienerpooier-/loverboyhandel	21
Hoofdstuk 3: Richtlijnen voor rechtsbijstand	28
• Definitie van geweld tegen vrouwen	28
• GGG en institutioneel geweld	30
• Bijzondere bepalingen voor minderjarige slachtoffers van mensenhandel via de modus operandi tienerpooier/loverboy	34
• Wettelijk kader in Griekenland	36
• Juridisch kader in Spanje en de autonome regio Catalonië	37
• Wettelijk kader in Italië	40
Hoofdstuk 4: Richtlijnen voor arbeidsintegratie	45
• Ontvangst en profilering	45
• Arbeidsinsluiting route	46
• Werkbegeleiding	49
Hoofdstuk 5: Ethische en veiligheidsoverwegingen	51
Hoofdstuk 6: Sjablonen	53
• Sjabloon voor zelfverwijzing	53
• Sjabloon veiligheidsplan	55
• Sjabloon voor risicobeoordeling	56
• Verwijsformulier naar externe organisatie sjabloon	58
• Verwijzing intakeformulier sjabloon	59
• Voorbeeld van een toestemmings- en vertrouwelijkheidsclausule voor intakedoeleinden	62

Hoofdstuk 1

Inleiding

Doelstelling en toepassingsgebied

Gendergerelateerd geweld (GGG) vormt in al zijn vormen een ernstige schending van meerdere mensenrechten. Het is een wereldwijd maatschappelijk verschijnsel dat voortvloeit uit genderongelijkheid en dat vooral vrouwen en meisjes treft, hoewel ook mannen en jongens het doelwit kunnen zijn. GGG komt tot uiting in verschillende vormen van controle en misbruik, als middel om macht te behouden in zowel de publieke als de private sfeer. Dit geweld maakt geen onderscheid tussen leeftijd, ras, klasse, godsdienst of geografische regio. Daders zijn er in alle soorten en variëren van intieme partners, familieleden, vrienden, collega's en vreemden tot institutionele vertegenwoordigers zoals leraren, gezondheidswerkers, politie en anderen. Nadelige gevolgen voor de gezondheid zijn onder meer mentale, fysieke, seksuele en reproductieve problemen, waaronder het risico op hiv-besmetting. Vanwege de aanzienlijke sociaaleconomische gevolgen vormt het bovendien een belangrijke belemmering voor sociale gelijkheid en inclusiviteit. Het Verdrag van Istanbul erkent geweld tegen vrouwen als een schending van de mensenrechten en een vorm van discriminatie van vrouwen.

De corona-pandemie heeft ongetwijfeld de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen vergroot, vooral omdat de meerderheid van de eerstelijns werkers vrouwen zijn. Ook in de privésfeer was er sprake van onevenwichtigheden, zoals de toegenomen verantwoordelijkheid voor kinderen en ouderen en huishoudelijke taken die voornamelijk door vrouwen worden verricht. De pandemie heeft ook de kloof tussen mannen en vrouwen in termen van arbeidsparticipatie vergroot. Als gevolg daarvan werden vrouwen minder economisch onafhankelijk (meer armoede), kwetsbaarder voor besmetting (bijvoorbeeld eerstelijns werkers) en meer beperkt door isolement en aan huis gebonden taken (verlies van baan, meer stress).

Er zijn aanwijzingen dat maatregelen om de pandemie onder controle te krijgen, zoals lockdowns, sociale distantiëring en insluiting, de kwetsbaarheid van vrouwen en kinderen voor geweld hebben vergroot en hun toegang tot essentiële hulpdiensten hebben beperkt. Sinds het begin van de pandemie is het aantal hotline-oproepen sterk gestegen, waardoor de eerdere aantallen zijn verdubbeld tot verviervoudigd. De correlatie tussen isolatie als gevolg van lockdowns en verhoogde hoeveelheden angst, woede en depressie leidde tot een grotere kans op geweld thuis.

Bovendien wendden minderjarigen zich door hun isolement tot het internet om aansluiting te vinden, waardoor zij vatbaarder zijn voor online uitbuiting.

Deze richtlijnen vestigen de aandacht op de toename van huiselijk, seksueel en gendergerelateerd geweld en de langetermijengevolgen daarvan voor vrouwen en meisjes, om de gecoördineerde inspanningen op te voeren en slachtoffers passende en adequate steun te verlenen, overeenkomstig het EU-acquis en de beste normen.

Dit handboek is gemaakt voor zorg- en sociale dienstverleners en voor opvoeders in gemeenschappen in de hele Europese Unie (EU), met de nadruk op België, Griekenland, Italië en Spanje. Het is ook bedoeld voor iedereen die werkt met slachtoffers van GGG, in het bijzonder voor degenen die migranten en vluchtelingen ondersteunen.

Het LILA-project en het wetgevingskader

Deze richtlijnen zijn ontwikkeld in het kader van het door de EU gefinancierde project LILA, dat in 2022 is gestart door vier organisaties voor slachtofferhulp uit België, Griekenland, Italië en Spanje. Het project draait om de beginselen en bepalingen van het **Verdrag van Istanbul**, de maatstaf voor internationale normen ter voorkoming en bestrijding van geweld tegen vrouwen. Via een persoonsgerichte en multidisciplinaire aanpak legt het Verdrag van Istanbul de partijen verplichtingen op om maatregelen en diensten in te voeren die het herstel van geweld vergemakkelijken. Dit boekje verwijst onder meer naar de verplichting om minderjarige getuigen bescherming en steun te bieden, waarbij het belang van het kind voorop staat en de rechten van het kind te allen tijde worden geëerbiedigd.

Bovendien, en in overeenstemming met de **EU-strategie inzake de rechten van het kind**, is het bestrijden van geweld tegen kinderen en het waarborgen van bescherming door middel van geïntegreerde en adequate beschermingssystemen een belangrijke zorg van de Europese Commissie (EC), en een van haar 6 actiegebieden voor de komende jaren die het LILA-project wil ondersteunen. Kinderen en minderjarigen worden vaak rechtstreeks blootgesteld aan diverse vormen van GGG, als getuige of als slachtoffer en er moet doeltreffende steun en aandacht worden geboden die is afgestemd op hun specifieke behoeften. Dit houdt ook in dat hun volledige toegang tot goede gezondheidszorg (fysiek en mentaal) moet worden gegarandeerd, vooral voor degenen die het risico lopen op armoede of sociale uitsluiting.

Voorts heeft de Europese Commissie, als mechanisme ter versterking van **Richtlijn 2012/29/EU** (richtlijn rechten van slachtoffers), onlangs de eerste **EU-strategie inzake de rechten van slachtoffers** (2020-2025) gepresenteerd, waarin de bijzondere kwetsbaarheid van slachtoffers van gendergerelateerd geweld wordt erkend.

Voor bepaalde groepen slachtoffers, zoals slachtoffers van mensenhandel en kinderen die het slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting en kinderpornografie, heeft de EU afzonderlijke rechtskaders vastgesteld. Deze bouwen voort op de richtlijn inzake de rechten van slachtoffers, maar spelen directer in op de speciale behoeften van die bevolkingsgroepen.

Het project LILA is een poging om ervoor te zorgen dat de vrouwen die wij helpen, met inbegrip van hun kinderen van deze juridische en beleidsinstrumenten kunnen laten genieten.

Principes

Hulpdiensten moeten zich houden aan de leidende beginselen voor het werken met slachtoffers van GGG om **secundair slachtofferschap** te voorkomen, die optreedt wanneer vrouwen verdere schade lijden, niet als rechtstreeks gevolg van het misbruik, maar door de manier waarop instellingen en andere professionals of personen met hen omgaan. Als de instellingen het slachtoffer niet erkennen en niet met waardigheid en respect behandelen, kunnen zij verdere traumatisering en zelfbeschuldiging veroorzaken en wantrouwen jegens het systeem en het streven naar gerechtigheid.

- Een **op slachtoffers gerichte** aanpak is van toepassing op organisaties die werken met slachtoffers van geweld en stelt cliënten op de eerste plaats, met hun behoeften, wensen en veiligheid. In veel gevallen kunnen vrouwen door nalatigheid over het hoofd worden gezien, of simpelweg worden vergeten omdat professionals hun procedures uitvoeren zonder aandacht te besteden aan de persoonlijke behoeften van de slachtoffers. Als gevolg van dit gebrek aan aandacht kan de persoon zich opnieuw gediscrimineerd, eenzaam en ontmenselijkt voelen, alleen gedefinieerd door hun slachtofferstatus. Een op slachtoffers gerichte aanpak wil hen mondiger maken door hen te helpen de controle terug te krijgen en hen in staat te stellen hun eigen keuzes te maken. Een op slachtoffers gerichte aanpak garandeert de toegang van de persoon tot zijn rechten op: 1) veiligheid; 2) vertrouwelijkheid; 3) waardigheid en zelfbeschikking; en 4) non-discriminatie.
- In een **mensenrechtenbenadering** wordt erkend dat slachtoffers van GGG en hun familieleden als slachtoffers van misdrijven recht hebben op voordelen die verband houden met de vijf grote groepen behoeften van slachtoffers, namelijk 1) erkenning, 2) bescherming, 3) ondersteuning, 4) gerechtigheid, 5) schadeloosstelling en herstel. De EU-richtlijn inzake de rechten van slachtoffers stelt minimumnormen vast voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van misdrijven en zorgt

ervoor dat personen die het slachtoffer zijn geworden van een misdrijf, worden erkend en met respect worden behandeld. Deze omvatten:

- Recht op respect en erkenning
 - Recht om te begrijpen en begrepen te worden
 - Recht om gehoord te worden
 - Recht op informatie
 - Recht op vergoeding van kosten
 - Recht op bescherming
 - Recht op toegang tot slachtofferhulp
 - Recht op interactie met opgeleide professionals
 - Recht op schadevergoeding
 - Recht op interactie met opgeleide professionals
 - Recht op grensoverschrijdende hulp
- Een **cultuurgevoelige** aanpak is van cruciaal belang om vermeende slachtoffers persoonlijke hulp te kunnen bieden. Veel slachtoffers voelen zich al geïsoleerd wanneer zij worden misbruikt of uitgebuit en dat geldt des te meer wanneer dienstverleners er niet in slagen een taalkundige, etnische of culturele klik met hen te maken. Daarom zijn niet alleen vertalers essentieel voor de communicatie, maar spelen ook culturele bemiddelaars of cultureel bewuste dienstverleners een grote rol om ervoor te zorgen dat slachtoffers zich meer op hun gemak voelen bij het bekendmaken en ontvangen van steun.
 - De **intersectionele aanpak houdt rekening met** de manier waarop de identiteiten van mensen elkaar kunnen overlappen en groepen vaak te maken krijgen met onderscheidende vormen van stereotypering of belemmeringen op basis van een combinatie van leeftijd, geslacht, handicap, seksuele geaardheid, genderidentiteit, etniciteit, geloofsovertuiging, woonplaats op het platteland, enz. Bij een intersectionele aanpak wordt ernaar gestreefd diensten te verlenen die gericht zijn op beschikbaarheid, toegankelijkheid en aanpassing, rekening houdend met de unieke behoeften en ervaringen van de cliënt, overlappende ongelijkheden en kwetsbaarheden. Vrouwen die tot een raciale minderheid behoren, ervaren discriminatie bijvoorbeeld op een totaal andere manier dan mannen die tot een raciale meerderheid behoren, of zelfs vrouwen als sekse. Evenzo blijkt dat personen met een handicap extra nadelen ondervinden wanneer hun handicap samenvalt met andere gronden, zoals leeftijd, etniciteit of geslacht.

- Een **traumagevoelige benadering** is gebaseerd op het idee dat voor slachtoffers van GGG, zoals voor de meeste slachtoffers van misdrijven, de psychologische wonden vaak blijven bestaan lang nadat de fysieke wonden zijn geheeld. Een getraumatiseerd persoon blijft zich vaak verdedigen tegen een bedreiging die tot het verleden behoort en die zijn denken, gedrag en psychosociaal welzijn blijft beïnvloeden. Een traumageïnformeerde aanpak in de dienstverlening betekent dat de fysieke, sociale en emotionele impact van een trauma wordt erkend, terwijl de interactie met de cliënt op een veilige en positieve manier verloopt. Een dergelijke aanpak beperkt de risico's van triggering of hertraumatisering tot een minimum. De zes principes van trauma-geïnformeerde zorg, zijnde: 1) veiligheid, 2) betrouwbaarheid, 3) collegiale ondersteuning, 4) samenwerking, 5) empowerment, stem en keuze, en 6) culturele, historische en genderkwesties. Deze beginselen kunnen worden gebruikt als leidraad om effectief met cliënten te communiceren, een vertrouwensrelatie op te bouwen en een veilige ruimte te creëren waarin de cliënt geïnformeerde keuzes kan maken.
- Een **gendergerichte aanpak** erkent dat gendergerelateerd geweld, huiselijk geweld en seksuele uitbuiting buitensporig veel vrouwen en meisjes treffen. Tegelijkertijd wordt ervan uitgegaan dat gender een gamma is in plaats van een binaire dimensie en dat vele vormen van geweld, misbruik en uitbuiting andere geslachten dan het vrouwelijke treffen. Er is opgemerkt dat, tot op zekere hoogte, "elk gedrag of elke genderexpressie die niet past binnen het kader van de maatschappelijke verwachtingen van een rol die aan hun sekse is toebedeeld, een reden kan zijn voor geweld". Dit betekent dat velen het slachtoffer worden van een misdrijf, precies omdat ze niet passen binnen een binaire benadering van gender. Wat bijvoorbeeld GGG betreft, worden LGBTQ+-personen buitensporig zwaar getroffen door vele vormen van haatmisdrijven en andere soorten crimineel gedrag. Vanuit het oogpunt van huiselijk geweld zijn er gevallen waarin ouders hun LGBTQ+-kinderen verstoten of onrechtmatige en schadelijke "bekeringstherapieën" opleggen om te proberen hun seksuele geaardheid of genderidentiteit te veranderen, of hun kinderen dwingen te trouwen, ongeacht hun geslacht of leeftijd.
- **Kinderrechtenperspectief:** Kinderen van vrouwen die lijden of hebben geleden onder gendergerelateerd geweld worden er rechtstreeks door getroffen. Getuige zijn van gendergerelateerd geweld wordt door het

Verdrag van Istanbul erkend als psychologisch misbruik dat dramatische gevolgen heeft voor de psychofysieke gezondheid van kinderen, om nog maar te zwijgen van de fysieke gevolgen die voortvloeien uit direct fysiek geweld door de misbruiker zelf, of uit plaatsvervangend geweld. De veiligheid en het welzijn van kinderen en volwassenen die het slachtoffer zijn van huiselijk geweld zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, en als het gaat om beschermings- en ondersteuningsdiensten moet gespecialiseerde steun voor kinderen worden gewaarborgd, waarbij wordt uitgegaan van hun behoeften en hun rechten centraal staan. De rechten van kinderen worden gewaarborgd door de beginselen van: 1) non-discriminatie; 2) belang van het kind; 3) participatie; 4) en recht op leven, overleven en ontwikkeling.

Bijzondere overwegingen

Deze richtlijnen hebben ook betrekking op slachtoffers van sekshandel via de "loverboy"-methode, een bijzonder kwetsbare groep die vaak door de mazen van onze systemen valt en onzichtbaar en niet geïdentificeerd blijft. Dit verschijnsel, in sommige landen omschreven als de "loverboy", tienerpooier, of pooier-vriend tactiek, is volgens Europol de meest voorkomende modus operandi in de sekshandel van minderjarigen in heel Europa geworden.

Deze mensenhandelaars gebruiken romantiek om hun slachtoffers te werven en uit te buiten. Ze gaan een romantische relatie aan met meisjes en jonge vrouwen die al snel verandert in een emotioneel en psychologisch misbruik. Het rekruteringsproces omvat doorgaans vier fasen: scouting, grooming, hechting en exploitatie.

De verkenningsfase is het proces van rekrutering voor de sekshandel dat begint met de eerste contacten en binding met het slachtoffer. Mensenhandelaars weten hoe ze tekenen van kwetsbaarheid bij jonge meisjes kunnen herkennen en hoe ze die signalen kunnen gebruiken om een band op te bouwen, het meisje te manipuleren en uit te buiten. De slachtoffers worden meestal gescout op sociale

media en datingsites, of gewoon op straat, in clubs, winkelcentra en scholen. Mensenhandelaars zoeken vaak meisjes die een laag zelfbeeld hebben, geïsoleerd zijn van vrienden en familie, een geschiedenis van seksueel misbruik hebben, weglopen, dakloos zijn of in een pleeggezin zitten, uit een disfunctioneel of gebroken gezin komen, of die conflicten hebben met hun ouders of voogden. Zodra de mensenhandelaar de kwetsbaarheid van het meisje heeft vastgesteld, probeert hij de rol te vervullen die in haar leven ontbreekt, zoals een vaderfiguur, een vriendje of een verzorger. Als het meisje zich in de steek gelaten voelt door haar familie, zal hij haar laten zien dat hij aan haar zijde staat. Als haar ouders geen nieuwe mobiele telefoon voor haar kopen, koopt hij de duurste op de markt. Als ze verwaarloosd wordt door haar leeftijdsgenoten, zal hij een luisterend oor bieden. Als ze geen geld heeft om uit te gaan, zal hij haar verwennen met een etentje in een chique restaurant.

Tijdens de "grooming"- of "honeymoon"-fase begint het slachtoffer de mensenhandelaar te vertrouwen en een band met hem op te bouwen, terwijl hij doet alsof hij van haar houdt en om haar geeft. Om haar genegenheid te winnen overlaadt de mensenhandelaar haar meestal met aandacht, geveinsde liefde, dure geschenken en allerlei gunsten. Ze tonen hun (schijnbare) rijkdom en opwindende "glamoureuze" levensstijl met mooie auto's, dure smartphones, luxegoederen zoals juwelen, parfums of designkleden die sommige van deze slachtoffers nog nooit hebben meegemaakt. De dader schept een band met het meisje die geleidelijk evolueert naar volledige afhankelijkheid door emotionele manipulatie, drugsmisbruik, psychologisch en fysiek geweld. Scouting en grooming gebeuren meestal binnen een maand, maar tegenwoordig kunnen deze fasen in een digitale omgeving slechts enkele dagen duren.

In de hechtingsfase laat de dader het slachtoffer geleidelijk kennismaken met seksuele uitbuiting of andere vormen van criminaliteit. Er kunnen verschillende tactieken worden gebruikt, maar meestal gaat het om zorgvuldig bedrog, emotionele chantage en intimidatie. De daders kunnen zich bijvoorbeeld beroepen op geldproblemen, schulden, of de noodzaak zich op te offeren om de dromen en plannen van het paar te verwezenlijken, met behulp van manipulatie, bijvoorbeeld door haar een schuldgevoel aan te praten, om de druk om geld te verdienen op te voeren.

In de exploitatiefase, ook wel het "onderhoudsproces" genoemd, wordt het slachtoffer uitgebuit in de prostitutie en oefent de tienerpooier volledige controle uit over haar leven. Hij kan haar vragen om seks te hebben met een vriend voor geld, of om drugs te dealen of te smokkelen als teken van liefde, of om een van de

dure geschenken die ze heeft gekregen terug te betalen. Naarmate de grens verder wordt getrokken, kan het meisje heel moeilijk terug.

Dit proces creëert een sterke gehechtheid tussen de dader en het slachtoffer, meestal aangeduid als traumabinding, en vaak vergeleken met het Stockholm-syndroom, (Raghavan, 2015). Slachtoffers van tienerpooiers vertonen een complex psychologisch profiel, aangezien zij bijzonder kwetsbaar zijn voor slopende en aanhoudende symptomen zoals angst, depressie, middelenmisbruik en eetstoornissen. Naast de posttraumatische stressstoornis (PTSS) kunnen zij te maken krijgen met een complexe posttraumatische stressstoornis (C-PTSS), die kan leiden tot een gebrek aan controle over emoties, plotselinge woede-uitbarstingen, nachtmerries, concentratieproblemen, dissociatie, zelfdestructief gedrag, het nemen van meer risico's en sociale isolatie.

De ervaring met mensenhandel en het herhaalde misbruik dat slachtoffers ondergaan, kunnen hun gevoel van eigenwaarde en van anderen diepgaand beïnvloeden, wat resulteert in een alomtegenwoordig wantrouwen jegens anderen en hun vermogen om gezonde interpersoonlijke relaties aan te gaan onderbreekt. Slachtoffers vertonen vaak uitdagende en ongepaste reacties en hebben een verminderd beoordelingsvermogen. Ze leven in een constante "crisismodus". Traumabinding leidt ertoe dat ze het wereldbeeld van de misbruiker overnemen en verantwoordelijkheid nemen voor het misbruik, terwijl ze vermijden hulp te zoeken vanwege wantrouwen jegens anderen, vandaar hun wantrouwen jegens het strafrechtelijk systeem en hun angst voor openbaarmaking. In de meeste gevallen verwerpen slachtoffers het "slachtoffer-etiket".

Ook jongens kunnen het slachtoffer worden van deze vorm van uitbuiting en terecht komen in de veelal homogerichte seksindustrie.

Voor dienstverleners die in contact komen met een slachtoffer van tienerpooiers, is het moeilijk te anticiperen op hun reacties en gedragingen of deze te begrijpen, als zij niet vertrouwd zijn met trauma-geïnformeerde interventieprotocollen. Wat zij vaak zien zijn agressieve, luidruchtige, onhandelbare en uitdagende meisjes, die uiteindelijk als "opstandige kinderen" worden bestempeld. Slachtoffers gaan vaak de confrontatie aan met dienstverleners en zijn vastbesloten hun handelaar te beschermen, zelfs ten koste van zichzelf. Een dergelijke dynamiek brengt de notie aan het licht van wat criminologen het "ideale slachtoffer" noemen, volgens welke sommige slachtoffers het "slachtofferlabel" meer verdienen dan andere. Omdat slachtoffers van tienerpooiers niet beantwoorden aan de sociale constructie van het modelslachtoffer, lopen zij het risico de slachtofferstatus niet te krijgen. Bovendien lopen zij het risico als criminelen te worden bestempeld en te worden

onderzocht op strafbare feiten die zij als gevolg of in de loop van de uitbuiting hebben gepleegd. Het trauma van de slachtoffers, hun eerdere negatieve ervaringen met overheidsinstanties en de copingstrategieën die zij als reactie daarop hebben ontwikkeld, kunnen zich vertalen in wat politie, rechters en hulpverleners zien als weerspanning, negatief of agressief gedrag. Deze meisjes en jonge vrouwen kunnen als "oppositieel" worden bestempeld, hoewel hun agressie in werkelijkheid vaak een verdedigingsmechanisme is tegen misbruik in het verleden. Trauma-geïnformeerde training kan hulpverleners helpen deze gedragingen te leren zien als uitingen van de traumabinding, het misbruik en de meervoudig slachtofferschap die deze jonge vrouwen zouden hebben meegemaakt.

Een belangrijk obstakel bij de bescherming van minderjarige slachtoffers van tienerpooiers is het feit dat zij in de meeste Europese lidstaten niet voldoen aan de criteria om de status van slachtoffer van mensenhandel te verkrijgen. Bijgevolg verliezen zij ook het recht op toegang tot de bedenktijd van 45 dagen en de daaruit voortvloeiende rechten in het kader van het beschermingsprogramma, waaronder in de eerste plaats rechtsbijstand. In sommige gevallen worden de meisjes aangemerkt als slachtoffers van huiselijk geweld, hetgeen hun toegang belemmert tot gespecialiseerde bijstand voor slachtoffers van mensenhandel, zoals de bedenktijd, passend onderdak, bijstand, zorg en ondersteuning overeenkomstig de bepalingen van de EU-wetgeving.

Hoofdstuk 2

Richtlijnen voor psychologische en psychosociale ondersteuning

Het doel van dit hoofdstuk is om aanbevelingen te doen betreffende de standaardwerkwijzen (SWW'n) die professionals moeten volgen om kwalitatief hoogstaande psychologische en psychosociale (PPSH) hulp te bieden aan slachtoffers van GGG.

GGG-casemanagement: de zes stappen

GGG-casemanagement kan worden onderverdeeld in zes stappen:

1. Verwijzing

Een GGG-zaak kan beginnen met een verwijzing door personen of instanties die door het slachtoffer zijn benaderd. De verwijzing moet in schriftelijke vorm gebeuren en, indien zij elektronisch wordt verzonden, versleuteld zijn, met de geïnformeerde toestemming van de cliënt voor gegevensverwerking, het delen van gegevens en het ontvangen van ondersteuning. Het verwijzingsformulier mag alleen basisinformatie bevatten over de aard van het misbruik, het soort steun waar de cliënt om vraagt, en persoonlijke informatie zoals leeftijd, nationaliteit, gezinssituatie, voorkeurs taal, huisvesting, contactgegevens en ontvangen diensten.

Het andere mogelijke toegangspunt tot het ondersteuningssysteem is zelfverwijzing. Zelfverwijzing kan persoonlijk, telefonisch of online gebeuren. In deze fase moet de casemanager de persoon verzekeren dat de gedeelde informatie strikt vertrouwelijk is. Ze zullen vermijden om het misbruik in detail te bespreken, en in plaats daarvan alleen de basisgegevens verzamelen om te bepalen of er sprake is van een noodsituatie.

2. Bespreking van de vertrouwelijkheid

Na ontvangst van een (zelf)verwijzing wordt een afspraak gemaakt met de cliënt om het beoordelingsproces te beginnen. Op dat moment moet de casemanager

bepalen of de cliënt bereid is de aangeboden ondersteuning te aanvaarden. De geïnformeerde toestemming van de cliënt is bedoeld om hun rechten te beschermen en ervoor te zorgen dat zij zich volledig bewust zijn van de beperkingen, risico's en voordelen van de hulp. Geïnformeerde toestemming is ook belangrijk om een vertrouwensrelatie op te bouwen, de zelfbeschikking van de cliënt te ondersteunen en zijn gevoel van controle te helpen herstellen. Om geïnformeerde toestemming te verkrijgen:

- 1.** Geef aan wat het steunprogramma inhoudt,
- 2.** Bespreek vertrouwelijkheid en de beperkingen ervan,

Een vertrouwelijkheidsovereenkomst garandeert dat de dienstverlener geen informatie over een cliënt bekend zal maken zonder diens toestemming. De dienstverlener zal te allen tijde meedelen wie bij een zaak betrokken is en waarom, de toestemming van het slachtoffer vragen over welke informatie kan worden gedeeld en met wie, terwijl de identiteit van de cliënt altijd wordt beschermd. Er kunnen echter wettelijke of andere verplichtingen zijn die zwaarder wegen dan het recht van het individu op vertrouwelijkheid. Beperkte vertrouwelijkheid' is van toepassing in de volgende omstandigheden:

- Er zijn zorgen over de onmiddellijke fysieke veiligheid van slachtoffers of mede-slachtoffers, zoals de fysieke veiligheid van hun kinderen of in het geval dat de cliënt zichzelf iets aandoet of anderen iets aandoet.
 - Er bestaan wetten die dienstverleners verplichten aangifte te doen bij de politie of andere overheidsinstanties. Slachtoffers (en verzorgers) moeten worden gewezen op deze wettelijke vereisten als onderdeel van het proces van geïnformeerde toestemming.
 - Er bestaat een verplicht meldingsbeleid voor gevallen van seksuele uitbuiting en misbruik waarbij dienstverleners betrokken zijn. In deze gevallen moet het slachtoffer worden verteld aan wie de zaak zal worden gemeld, welke informatie zal worden gedeeld en welke resultaten kunnen worden verwacht.
- 3.** Leg uit hoe de informatie van het slachtoffer wordt verzameld, gebruikt en opgeslagen. Als de dienstverlener de gegevens van slachtoffers schriftelijk of elektronisch vastlegt, moet hij uitleggen welke informatie wordt bewaard, hoe en waarom.

- 4.** Bespreek de rechten van het slachtoffer gedurende het hele ondersteuningsprogramma, met inbegrip van andere rechten dan vertrouwelijkheid. Elk slachtoffer heeft recht op:
- verzoeken dat hun verhaal, of een deel daarvan, niet wordt gedocumenteerd
 - weigeren vragen te beantwoorden of het interview op elk moment afbreken
 - het stellen van vragen
 - verzoek om met een andere hulpverlener te werken
 - alle door de hulpverlener voorgestelde verwijzingen weigeren, zoals medische of juridische verwijzingen
 - verzoeken om inzage in hun dossier of andere over hen verzamelde gegevens en vragen om wijzigingen aan te brengen

Aan het eind van elke sessie moet de maatschappelijk werker:

- 5.** Vraag het slachtoffer of hij vragen heeft, of verdere verduidelijking nodig heeft.
- 6.** Vraag het slachtoffer of hij steun wil blijven ontvangen.

Gesprekken met een slachtoffer over geïnformeerde toestemming vinden gedurende het hele casemanagement plaats. Er is geen toestemmingsproces of formulier dat dient als een allesomvattende toestemming van het slachtoffer voor diensten, verwijzingen of het delen van informatie. De hulpverlener moet geïnformeerde toestemming krijgen: 1) voordat ze beginnen met de beoordeling, 2) voordat ze doorverwijzen en voor elke nieuwe verwijzing, en 3) voordat ze andere acties ondernemen namens de cliënt.

3. Intake

Om een geval van GGG openbaar te maken, wordt de voorkeur gegeven aan individuele sessies. De sessies vinden plaats in een veilige en besloten ruimte, om de psychologische en fysieke veiligheid en de privacy van de slachtoffers te beschermen.

Het verlenen van goede casemanagementdiensten berust op een goede beoordeling en het opbouwen van een vertrouwensrelatie met het slachtoffer. Beoordeling is het proces van het verzamelen van informatie over het slachtoffer, en het gebruiken van die informatie om de persoon te helpen beslissingen te nemen over haar zorg. Deze stap omvat actief luisteren om erachter te komen wat er is gebeurd, wat de huidige situatie is, en tegelijkertijd informatie verstrekken en de cliënt helpen haar problemen en behoeften te identificeren.

Het slachtoffer vragen om te praten over wat er is gebeurd, kan voor haar moeilijk en eng aanvoelen. In plaats van de lijst met vragen van het intakeformulier te doorlopen, kan de hulpverlener beginnen met open vragen die de cliënt uitnodigen om over zichzelf te praten, bijvoorbeeld: *"Wilt u me vertellen wat u hier vandaag heeft gebracht?"*, *"Waar wilt u beginnen?"*, *"Wat wilt u me vertellen over uw ervaring?"*.

Andere manieren waarop de hulpverlener de cliënt op zijn gemak kan stellen tijdens het gesprek zijn:

- Goed luisteren naar het verhaal zonder te onderbreken.
- Let goed op de lichaamstaal van de cliënt voor tekenen van ongemak, zoals huilen, in het niets staren, mompelen, antwoorden met één woord, wegdraaien of van onderwerp veranderen.
- Actief in gesprek gaan met de cliënt – wil ze het gesprek voortzetten? Heeft zij behoefte aan een pauze? De hulpverlener moet duidelijk maken dat het slachtoffers vrij staat om niet te antwoorden op vragen waar zij zich niet prettig bij voelen.
- Als de cliënt verbaal of non-verbaal te kennen geeft dat zij zich niet op haar gemak voelt bij het beantwoorden van vragen of het delen van informatie, moet de hulpverlener haar wensen respecteren en ermee ophouden. Een cliënt dwingen zijn verhaal te vertellen is schadelijk en moet onder alle omstandigheden worden vermeden.

- De hulpverlener mag aantekeningen maken als dat nodig is, en alleen als de cliënt daarmee instemt. Tijdens dit proces moet de volledige aandacht echter uitgaan naar de cliënt en niet naar het schrijfblok of de laptop.
- Terwijl de cliënt haar verhaal vertelt, zal de interviewer aanmoedigen en meeleven door zowel verbale als non-verbale communicatie. Bemoedigende zinnen als *"ga alsjeblieft door"*, *"ga door"* of *"ik luister"* kunnen nuttig zijn.
- Zodra de cliënt zijn ervaring bekend heeft gemaakt, zal de hulpverlener op de bekendmaking reageren met medeleven, bevestiging en geruststelling.
- De hulpverlener stelt pas verduidelijkende vragen nadat hij de cliënt aan het woord heeft gelaten en op diens onthulling heeft gereageerd. Onnodige vragen moeten worden vermeden.

4. Risicobeoordeling

In sommige gevallen kunnen slachtoffers te maken krijgen met verhoogde risico's die zowel voor hun veiligheid als voor hun psychologisch welzijn moeten worden beheerd. De maatschappelijk werker moet vragen stellen over zaken als:

- of de persoon met een gewelddadige partner zich veilig voelt als er telefonisch contact wordt opgenomen. Het kan bijvoorbeeld passend zijn om vragen te stellen als *"Is er een ruimte om u af te zonderen zodat u vertrouwelijk kunt spreken?"*, *"Is de telefoon die u gebruikt van u?"*, *"Heeft u toegang tot internet?"*, *"Wat is de beste tijd voor u om te bellen of met ons te communiceren, en op welke manieren?"*
- de nabijheid van de dader. Bijvoorbeeld door te vragen: *"Weet u waar uw [man, vriend, vader, baas, enz.] op dit moment is?"*, *"Heeft u redenen om aan te nemen dat hij uw locatie kent of dat hij u zou kunnen traceren?"*
- als er de laatste dagen of weken een toename is van de ernst of de frequentie van het fysieke geweld.
- of de cliënt de laatste dagen of weken heeft geprobeerd de misbruiker te verlaten.
- of de cliënt in levensgevaar verkeert. De hulpverlener kan bijvoorbeeld vragen: *"Heeft hij een pistool of een ander wapen?"*, *"Heeft hij ooit een wapen tegen je gebruikt of je bedreigd?"*, *"Heeft hij gedreigd u te doden?"*, *"Gelooft u dat hij in staat is u te doden?"*
- bedreigingen van de kinderen van de cliënt.
- of de klant wordt gedwongen seks te hebben zonder haar toestemming.
- misbruik tijdens de zwangerschap.

- of er pogingen zijn geweest om persoonlijke keuzes en dagelijkse activiteiten te controleren. Bijvoorbeeld: *"Vertelt hij je met wie je vrienden mag zijn, wanneer je je familie mag zien, hoeveel geld je mag gebruiken, of wanneer je de auto mag nemen?" "Is hij gewelddadig en voortdurend jaloers op je?"*
- stalking door de dader.
- informeren naar de persoonlijke situatie van de dader, bijvoorbeeld of hij werkloos is, drugs of alcohol gebruikt, gediagnosticeerd is met psychische aandoeningen, enz.
- of de cliënt zelfmoordgedachten heeft.
- of de cliënt een ondersteunend netwerk heeft, zoals familieleden, vrienden, burens, enz.

Er worden ja- of nee-vragen gesteld. Bij een groot aantal ja-antwoorden loopt de cliënt meer gevaar en moet onmiddellijk worden ingegrepen.

5. Veiligheidsplan

Afhankelijk van de zaak en de mate van risico die de cliënt loopt, moet een veiligheidsplan worden opgesteld door de casemanager in nauwe samenwerking met de cliënt, om zoveel mogelijk voorbereid te zijn om aan het gevaar te ontsnappen in geval van een onmiddellijke bedreiging. Het ontwikkelen van een veiligheidsplan met de cliënt is een manier om haar te helpen haar eigen verzachtings- en preventiestrategieën vast te stellen.

De casemanager en de cliënt moeten zaken bespreken als:

- Risicofactoren bij intiem geweld door de partner of echtgenoot:
- Mogelijkheid om een andere telefoon te gebruiken, ingeval de cliënt er geen bezit, of haar telefoon wordt gecontroleerd.
- Mogelijkheid om een vriend te hebben die om hulp kan roepen in plaats van de cliënt. Gebruik van geheime codes.
- internettoegang zonder toezicht van de dader.
- Mogelijkheid om telefonisch hulp te vragen zonder toezicht van de dader.
- Veiligheidsstrategieën omvatten maatregelen die de cliënt kan nemen om zijn veiligheid te vergroten:
- Als de dader zijn mobiele telefoon controleert en belt, moet de cliënt alle gegevens wissen.
- Gebruik de tijd dat de misbruiker bezig is, slaapt of afwezig is om te bellen of een bericht te sturen om vrijuit te spreken of om hulp te vragen.
- De cliënt vermeldt in zijn bericht het tijdstip waarop hij veilig kan spreken.
- Veilige plaatsen om naartoe te gaan:

- De cliënt moet zijn toevlucht zoeken bij een familielid, een vriend of een buur.
- Slachtoffers moeten de namen noteren van mensen die zij vertrouwen of van organisaties waarmee zij contact kunnen opnemen voor hulp.
- Als zij niet weten waar zij in geval van een crisis terecht kunnen voor hulp, verstrekt de maatschappelijk werker informatie en eenvoudige aanwijzingen.
- De cliënt moet een veiligheidspakket gereed hebben voor het geval hij/zij besluit te vertrekken. Dit bevat identiteitspapieren, bankrekeningnummers en apparatuur om hun bankrekening te openen, juridische papieren, waardevolle voorwerpen, benodigdheden, enz. Het veiligheidspakket moet goed verborgen zijn voor de misbruiker om het risico op schade niet te vergroten.

6. Plan van aanpak

Een casusplan is gebaseerd op de uitgesproken behoeften, wensen, interesses en doelen van de cliënt. Het wordt opgesteld door de cliënt met de hulp van haar casemanager. Het is onderdeel van het empowermentproces dat psychosociale ondersteuning met zich meebrengt, het is dynamisch en flexibel, omdat het in de loop van de tijd kan veranderen.

Caseplanning bouwt voort op het intake- en beoordelingsproces. Om te beginnen kan de maatschappelijk werker samenvatten wat volgens hen de belangrijkste behoeften van de cliënt zijn. Ze zal de cliënt vragen of ze het eens is met de samenvatting en of ze iets wil toevoegen, verwijderen of veranderen. Vervolgens zal de maatschappelijk werker informatie aanbieden over beschikbare diensten en wat men daarvan kan verwachten in termen van voordelen en risico's van een doorverwijzing. De maatschappelijk werker informeert de cliënt altijd dat zij het recht heeft hulp geheel of gedeeltelijk te weigeren.

Wanneer de cliënt de mogelijkheid heeft om naar de rechter te stappen, moet zij de nodige informatie krijgen om een weloverwogen beslissing te nemen. De rol van de maatschappelijk werker is niet om de cliënt aan te moedigen aangifte te doen, maar om haar te informeren over haar rechten, en nauwkeurige informatie te verstrekken over wat zij kan verwachten als zij aangifte doet bij de politie, en wat er zal gebeuren als de zaak voor de rechter komt.

De casemanager kan dan met de cliënt plannen maken om in de behoeften te voorzien, persoonlijke doelen te stellen en beslissingen te nemen over de volgende stappen. Op dit punt wordt de cliënt gevraagd of zij vragen heeft, en of zij wenst te worden doorverwezen naar een van de voorgestelde diensten. Als dit het geval is, stelt de casemanager vast welke persoon of organisatie verantwoordelijk is voor het faciliteren van de interventie, en bespreekt met de cliënt haar eventuele behoeften, zoals begeleiding naar alle, of enkele van de diensten.

Een belangrijk onderdeel van de genezing en het herstel van de cliënt is het identificeren van korte termijn en realistische doelen die zij kan bereiken. Doelen moeten gebaseerd zijn op de beoordeling, met name de psychosociale beoordeling, waarbij de emoties, gevoelens en het functioneren van de cliënt, alsmede bronnen van steun en kracht zijn besproken. Waar mogelijk moet de casemanager de cliënt haar eigen doelen laten bepalen. Zowel de cliënt als de casemanager bespreken ook de mogelijkheden voor een vervolgbezoek en zijn zeer specifiek over waar en wanneer dit zal plaatsvinden. Indien nodig zal de casemanager met de cliënt nagaan hoe follow-up voor haar het veiligst zal zijn.

Wanneer een cliënt drie opeenvolgende afspraken (persoonlijk of op afstand) mist zonder een geldige verklaring te geven (bijvoorbeeld ziekte) en niet reageert op herhaalde telefoontjes/sms'jes, wordt zij beschouwd als een afhaker. In dat geval wordt de cliënt geacht geen interesse meer te hebben in verdere hulp totdat zij terugkeert en opnieuw om hulp vraagt.

Speciale aanbevelingen voor slachtoffers van GGG, specifiek voor vluchtelingen en migranten

Vluchtelingen en migrantenvrouwen en -meisjes lopen meer risico op verschillende vormen van GGG, hetzij in het land van herkomst, hetzij tijdens hun verhuizing naar veiliger bestemmingen en/of hun deportatie. Door elkaar kruisende en talrijke vormen van discriminatie die vrouwen en meisjes ondervinden, wordt hun kwetsbaarheid voor GGG vergroot. Bovendien vergroten structuren van genderongelijkheid en ontoegankelijke veilige en reguliere migratieroutes het risico op GGG. Geweld van mannen tegen migrantenvrouwen komt in elke fase van de migratie voor. Dergelijk geweld kan worden gepleegd door verschillende personen, waaronder andere migranten, mensenhandelaars, smokkelaars, intieme partners en vertegenwoordigers van autoriteiten zoals politie, bewakers, enz.

De Covid-19-pandemie heeft de schade en risico's voor migrantenvrouwen en -meisjes vergroot door reisbeperkingen en grenssluitingen. Dergelijke beperkingen hebben migrantenvrouwen en -meisjes gedwongen gevaarlijker wegen te bewandelen en soms zelfs een beroep te doen op smokkelaars, waardoor zij een groter risico lopen om schade op te lopen.

De casemanager moet tijdens de sessies met slachtoffers die een andere taal dan die van de casemanager gebruiken, worden bijgestaan door een erkende tolk. Enkele basisprincipes moeten worden gevolgd:

- Tolken worden opgeleid in de GGG-richtlijnen.
- De rol van de tolken moet tijdens het proces duidelijk zijn.
- Tolken vertalen woord voor woord wat de cliënt zegt, zonder een persoonlijke mening te geven.
- Slachtoffers krijgen de mogelijkheid om het geslacht van de tolk te kiezen
- De belangen van de tolken mogen niet in strijd zijn met die van de cliënt (bijvoorbeeld een andere etnische groep, een andere godsdienst, persoonlijke vooroordelen).
- Tolken zijn gebonden aan geheimhouding en mogen in geen geval informatie die zij tijdens het verlenen van vertaaldiensten hebben verkregen, delen.

Speciale aanbevelingen voor slachtoffers van tienerpooier- of loverboyhandel

Slachtoffers van mensenhandel zijn een kwetsbare groep jongeren die speciale bescherming nodig hebben omdat het misbruik aanzienlijke trauma's met zich mee kan brengen.

Counselling wordt aangeboden in een residentiële setting voor mensen die in jeugdinstituten wonen, of op ambulante basis voor degenen die elders wonen.

Via counseling krijgen cliënten ondersteuning bij het verwerken van het trauma en bij het opstellen van een realistisch plan voor hun toekomst. Voor een succesvolle reïntegratie in de samenleving worden meerdere aspecten aangepakt, zoals lichamelijke en geestelijke gezondheid, onderwijs, familie, sociaal netwerk, enz.

Verwijzing

Een geval van loverboyhandel kan worden gesignaleerd door:

- de slachtoffers zelf, hoewel dit zelden voorkomt
- Politie
- mensen uit de omgeving van het slachtoffer, zoals ouders, verzorgers, steunpunten voor studenten, psychologen, leraren, enz.

Een melding wordt gedaan wanneer een persoon of entiteit ernstige vermoedens heeft dat iemand het slachtoffer is van een mensenhandelaar. Elke melding van een mogelijk slachtoffer, ook anonieme meldingen of meldingen zonder verzoek om hulp, wordt behandeld door een psychosociaal werker en geregistreerd in een interne centrale databank. Het vermoedelijke slachtoffer komt op een wachtlijst. De wachttijd bedraagt gemiddeld 1 tot 3 maanden.

De psychosociale hulpverlener neemt contact op met de verwijzer om de aard van het verzoek te verduidelijken – d.w.z. of de persoon onderdak, hulp, financiële steun, enz. nodig heeft. Hij vraagt wat van de organisatie voor slachtofferhulp wordt verwacht en verduidelijkt wat kan worden aangeboden.

Het eerste contact

Wanneer het potentiële slachtoffer bovenaan de wachtlijst staat, wordt contact opgenomen met de verwijzer om een afspraak te plannen. Vóór het eerste contact met de cliënt moet de melder de cliënt uitleggen dat er een afspraak met de slachtofferhulporganisatie is gemaakt. Het contact kan alleen plaatsvinden als de cliënt daarmee instemt. Als de cliënt na drie opeenvolgende pogingen weigert een maatschappelijk werker te ontmoeten, wordt hij of zij onderaan de wachtlijst geplaatst.

Tijdens het eerste contact met het vermoedelijke slachtoffer stellen de psychosociale hulpverleners zich voor, leggen ze hun rol uit en de diensten die de organisatie aanbiedt. Ze praten met slachtoffers op een leeftijdsgerichte en traumagevoelige manier en gebruiken uitdrukkingen als:

- *"Ik ben ... en ik werk voor [naam organisatie]. Dit is een organisatie die mensen in nood helpt: wij zijn dus niet de politie, de rechtbank, de jeugdzorg of psychologen. Ik kom naar u luisteren en kijken of ik iets voor u kan doen."*
- *"Ik werk voor een organisatie die mensen helpt, vooral mensen die dingen moeten doen die ze niet willen doen of waar ze zich niet prettig bij voelen."*

- *"We praten met meisjes en jongens die in de problemen zitten en kijken of we ze kunnen helpen met hun behoeften/wensen/verwachtingen."*
- *"Ik vertegenwoordig niet de politie, de rechtbank of jeugdinstanties en ik ben ook geen psycholoog, hoewel ik wel met deze professionals samenwerk."*

Evaluatieperiode

Tijdens de evaluatieperiode heeft de psychosociale hulpverlener wekelijks een gesprek met de cliënt. De hele evaluatieperiode duurt ongeveer 7 tot 11 gesprekken, verspreid over 2 tot 3 maanden. De gesprekken vinden plaats waar de cliënten wonen. Om privacy, veiligheid en een ontspannen omgeving te garanderen, kunnen de bijeenkomsten ook plaatsvinden in een café, in een openbaar park, op school of bij het slachtoffer thuis, waarbij er altijd voor wordt gezorgd dat er geen afleiding of storingen zijn ¹.

De begeleiding helpt cliënten op verschillende levensgebieden. Minderjarige slachtoffers stoppen vaak met school omdat ze weglopen om bij hun mensenhandelaars te gaan wonen. Ze kunnen schulden maken door schulden die ze hebben gemaakt om goederen en diensten te kopen of om leningen te betalen die ten gunste van de mensenhandelaar zijn aangegaan, of ze hebben geen sociaal netwerk en geen verblijfplaats.

Hoe herken je een slachtoffer?

De psychosociale hulpverlener let op bepaalde signalen om vast te stellen of de cliënt slachtoffer is van mensenhandel.

Iemand die door een tienerpooier is getroffen, is vaak moeilijk te identificeren. Om zichzelf of hun mensenhandelaars te beschermen, leiden zij een dubbelleven en verbergen zij hun emoties en ervaringen. De gedragsveranderingen van jongeren die in instanties leven of afwezige of pleegouders hebben, zijn bijzonder moeilijk op te merken. De gedragingen die kenmerkend zijn voor uitbuiting worden vaak over het hoofd gezien en verward met gedragingen die typisch zijn voor adolescentie of experimenteren ².

Hoewel er niet één enkel profiel van een slachtoffer bestaat, kunnen er enkele gemeenschappelijke patronen worden waargenomen:

¹ Onlangs lanceerde Payoke een mobiele outreach-unit, een busje dat dient als veilige en aangename ontmoetingsplaats voor hulpverleners en cliënten.

² Child Focus (2016) Slachtoffers van tienerpooiers in Vlaanderen

Fysieke aanwijzingen: • buikpijn • vaginale en anale problemen • venerische ziekten, HIV • pijn in de bovenbenen • zwangerschap • abortus • blauwe plekken en tekenen van misbruik (bedekt door kleding) • tekenen van automutilatie • extreme vermoeidheid • verslavingen en middelenmisbruik • hartkloppingen • wanordelijk eten • psychosomatische klachten • moeite met slapen	Seksuele signalen: • niet-leeftijdsgebonden seksueel contact • obsessieve interesse in seks • fysiek contact vermijden • heeft veel kennis over seksualiteit • vermijdt het onderwerp prostitutie of normaliseert het. • extreem open of gesloten over seksualiteit • sexspeeltjes of sexkleding bezit • seksueel opzichtig gedrag • afkeer van lichamelijk contact • gebruikt seks om controle uit te oefenen of te ruilen • gebruikt grove taal
Gedragsaanwijzingen: • verandering van uiterlijk, kleding, make-up • opeens veel geld heeft en dure spullen bezit... • moe en vermagerd (mogelijk teken van nachtelijk actief zijn) • persoonlijke verzorging verminderd (mogelijk teken van depressie) • dissociatie (onbedoelde en ongewilde verandering in het bewustzijn ten opzichte van de eigen identiteit) • schooluitval of schoolverzuim (vooral na het weekend) • daling van de schoolprestaties • koppig en onverbiddelijk	Psychologische aanwijzingen: • lage eigenwaarde • negatief zelfbeeld en zelfpraat • los van de werkelijkheid • depressie • naïef en gemakkelijk te beïnvloeden • snelle stemmingswisselingen • roekeloos • toont vermijding of terugtrekking • moeite met concentreren • boze uitbarstingen of agressief gedrag • suïcidale gedachten • zelfbeschadiging / zelfverminking • PTSD

• niet in staat om een situatie aan te pakken of te veranderen • wil niet praten over haar relaties • neiging tot liegen • gaat veel uit • wegloupgedrag • angstig en vreesachtig gedrag (zonder duidelijke redenen) • noemt geheimen die ze aan niemand mogen vertellen • geen signalen kunnen ook signalen zijn	
Sociale aanwijzingen: • plotselinge verandering in de vriendenkring • heeft contact met oudere mannen • voortdurend onder controle van een vriend of een derde. • zich afzondert van familie, vrienden en kennissen • vertoont sociaal wenselijk gedrag (niet-signaal) • vertoont plotseling andere overtuigingen en waarden • beëindigt of verwaarloost oude vriendschappen • heeft meerdere mobiele telefoons en houdt ze altijd bij de hand • wordt vaak rondgereden of opgehaald/afgezet door nieuwe kennissen • de relatie met de ouders of het pleeggezin verslechtert • verschillend gedrag vertonen in verschillende contexten (school, thuis, vrienden)	Andere indicatoren: • schulden (boetes, abonnementen, online bestellingen, leningen) • tatoeage • crimineel gedrag • verlies van identiteitskaart of in bezit van valse identiteitskaart

Begeleidingsvaardigheden

Het is voor een psychosociaal werker van cruciaal belang om gesprekken te voeren zonder vooringenomenheid. Als de cliënt merkt dat de psychosociale hulpverlener veronderstelt hem te

kennen op basis van zijn dossier en zonder te proberen contact te leggen, zal hij zich afsluiten. De hulpverlener moet eerlijk zijn over wat hij van de verwijzer te weten is gekomen, zonder onnodige details bloot te leggen. Tijdens volgende ontmoetingen zullen ze de cliënt leren kennen, vragen stellen, en interesse tonen in het verhaal van de persoon in plaats van te vertrouwen op het dossier. Zij kunnen vragen stellen als *"Heeft u hobby's, broers of zussen, welk werk zou u graag willen doen, etc...."*. Het is de verantwoordelijkheid van de hulpverlener om de cliënt op zijn gemak te stellen.

De volgende eigenschappen en tips kunnen adviseurs helpen slagen:

- Een open geest houden
- Authenticiteit: trouw blijven aan zichzelf, en niet de rol van psycholoog of opvoeder spelen
- Gelijke voet: hoewel de maatschappelijk werker machtsverschillen erkent, streeft hij ernaar als "gelijke" te worden geaccepteerd, waarbij de relatie wordt opgebouwd op basis van wederkerigheid in plaats van hiërarchie.
- Humor kan worden gebruikt om spanning te verminderen en ademruimte te geven in moeilijke situaties
- Een niet-oordelende houding handhaven
- Een natuurlijk gesprek voeren zonder de cliënt onderwerpen op te dringen. Om meer informatie te verkrijgen kan de hulpverlener het gesprek voorzichtig in een bepaalde richting sturen, bijvoorbeeld door de cliënt te vragen of hij of zij een vriend of vriendin heeft.
- Voorspelbaarheid. Mensen met een trauma hebben grote behoefte aan een voorspelbare en stabiele omgeving. Het creëren van consistente en voorspelbare rituelen, routines en procedures kan worden bereikt wanneer hulpverleners de bijeenkomst voorbereiden, cliënten vertellen wat ze kunnen verwachten, herinneringen geven voor komende bijeenkomsten, en cliënten helpen zichzelf te reguleren als ze zich angstig of getriggerd voelen.
- Beloftes nakomen en geen onrealistische verwachtingen scheppen.

Positieve beoordeling

Na een positief mensenhandelonderzoek zal de hulpverlener samen met de minderjarige een verklaring tegenover de politie voorbereiden. Indien zij geen verklaring willen afleggen, zal de organisatie voor slachtofferhulp een stap opzij zetten. In sommige EU-lidstaten komen slachtoffers die niet meewerken aan het onderzoek, niet in het beschermingsprogramma en krijgen zij geen gespecialiseerde hulp voor slachtoffers van mensenhandel.

Wanneer de cliënt een verklaring aflegt aan de politie, neemt de advocaat het meestal over. De psychosociale hulpverlener komt nog regelmatig langs in de vorm van follow-up sessies. Deze follow-up bezoeken zijn vooral gericht op het verzamelen van relevante informatie over de mensenhandel ervaring en het verzamelen van aanvullend bewijsmateriaal om het lopende strafrechtelijk onderzoek te versterken. Soms worden de gesprekken gevoerd met derden (ouders, rechtshandhaving, school, enz.), waarbij de privacy en vertrouwelijkheid van de cliënt worden gerespecteerd.

Op de lange termijn blijft de psychosociaal werker begeleiding en ondersteuning bieden totdat de cliënt zelfstandig in de maatschappij kan stappen. Dit kan inhouden: het hervatten of voortzetten van een studie, het vinden van een bron van inkomsten na volwassenwording, het zoeken naar huisvesting, of het zoeken naar een baan. De begeleiding kan dus meerdere jaren duren, meestal drie tot vijf jaar.

Negatieve beoordeling

Als de psychosociale hulpverleners concluderen dat er geen sprake is van mensenhandel, brengen zij een rapport uit waarin zij de redenen daarvoor aangeven en advies geven over doorverwijzing, therapie, onderwijs, enz. Het advies is niet bindend en wordt eerst met de cliënt besproken nadat hij het aan zijn ondersteunend netwerk heeft doorgegeven.

Hoofdstuk 3

Richtlijnen voor rechtsbijstand

Dit deel heeft tot doel een reeks richtlijnen en beginselen aan te reiken voor de professionals die betrokken zijn bij de juridische ondersteuning en bijstand aan slachtoffers van GGG. Het biedt informatie over wettelijke kaders in België, Griekenland, Italië en Spanje die nuttig kunnen zijn voor juridische dienstverleners. Voorts wordt geïllustreerd hoe zij in hun dagelijks werk een op slachtoffergerichte aanpak kunnen toepassen.

Definitie van geweld tegen vrouwen

In het Verdrag van de Raad van Europa ter voorkoming en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, beter bekend als het "Verdrag van Istanbul", worden de volgende soorten geweld genoemd:

- psychologisch geweld (art. 33)
- stalking (art. 34)
- fysiek geweld (art. 35)
- gedwongen huwelijken (artikel 37)
- seksueel geweld, met inbegrip van verkrachting (artikel 36)
- vrouwelijke genitale verminking (artikel 38)
- gedwongen abortus en gedwongen sterilisatie (artikel 39)
- seksuele intimidatie (artikel 40)
- medeplichtigheid en poging (artikel 41)
- onaanvaardbare rechtvaardigingen voor misdrijven, met inbegrip van misdrijven die in naam van de zogenaamde eer worden gepleegd (artikel 42).

Aan de hand van deze criteria zullen wij vijf soorten geweld onderscheiden:

- fysiek geweld
- verbaal geweld (inclusief haat zaaien)
- psychologisch geweld
- seksueel geweld
- sociaal-economisch geweld.

Er zijn nog twee andere categorieën van geweld: huiselijk geweld en (seksuele) intimidatie, die beide een combinatie kunnen zijn van de vijf bovengenoemde soorten geweld. Meerdere vormen van geweld kunnen tegelijkertijd voorkomen, met name in gewelddadige relaties. Alle vormen kunnen zowel in de privésfeer voorkomen (in gezinnen en intieme relaties) als in de publieke sfeer, gepleegd door (onbekende) personen in de openbare ruimte, of door organisaties, instellingen en overheden. Aan het uiteinde van dit gewelddadige continuüm bevindt zich vaak de laatste strohalp van misbruik, namelijk het doden van mishandelde vrouwen door hun huidige of vorige intieme partner, gewoonlijk "femicide" genoemd.

In elke nationale wetgeving worden deze vormen van geweld anders omschreven. De modaliteiten en vormen van rechtsbijstand kunnen verschillen naar gelang van de verschillende vormen van geweld.

De eerste prioriteit bij de aanpak van GGG is te voorzien in de behoeften van de cliënt en ervoor te zorgen dat zij naar behoren wordt beschermd. Vaak wordt aangenomen dat toegang tot de rechter voor vrouwen gelegen is in een strafrechtelijke aanpak van de dader. Vrouwen kunnen echter ook andere rechtsmiddelen zoeken dan gerechtelijke procedures, bijvoorbeeld veiligheid door doeltreffende beschermingsbevelen, lichamelijk en geestelijk herstel door kwalitatief goede en toegankelijke gezondheidszorg, en/of toegang tot echtscheiding en een nieuw leven weg van hun gewelddadige partner. Vaak moeten deze vormen van rechtspraak bestaan voordat een aan geweld blootgestelde vrouw zich klaar voelt om naar de rechter te stappen. Vrouwen informeren over hun mensenrechten en de rechtsmiddelen die zij kunnen aanwenden om geweld ongedaan te maken en te voorkomen, is het fundament van de toegang tot de rechter. Vrouwen informeren over hun rechten en aanspraken kan de manier waarop zij over hun situatie denken veranderen, zelfs als zij geen stappen ondernemen om die rechten af te dwingen.

Reacties op GGG in het kader van rechtsbijstand en ondersteuning moeten ervoor zorgen dat

1. Een slachtoffergerichte benadering.
2. Voorlichting over rechten en aanspraken, met inbegrip van gratis toegang tot gekwalificeerde en onpartijdige tolken en de vertaling van juridische documenten, indien nodig of op verzoek.
3. Vertrouwelijkheid en privacy.
4. Veiligheid en welzijn voor de slachtoffers en hun kinderen.
5. Volledige verantwoordelijkheid voor de daders.
6. Gratis rechtsmiddelen en rechtsbijstand.
7. Dat bij het verlenen van rechtsbijstand rekening wordt gehouden met machtsongelijkheid en genderongelijkheid.

GGG en institutioneel geweld

Dezelfde mechanismen die bijdragen tot de bestendiging van geweld tegen vrouwen spelen een rol wanneer slachtoffers besluiten het misbruik aan te geven en gerechtigheid te zoeken. Omdat GGG zo vaak een combinatie is van verschillende ongelijkheden, ondervinden vrouwen die slachtoffer zijn extra moeilijkheden bij de toegang tot justitie.

Wanneer een vrouw is mishandeld, kunnen sociaaleconomische en culturele barrières, zoals lagere lonen, grotere armoede, genderstereotypering en de ongelijke verdeling van taken binnen het gezin, haar mogelijkheden om gerechtigheid na te streven ernstig beperken. Toegang tot de rechter kan duur zijn en daardoor onbereikbaar voor vrouwen die in armoede leven of een achtergestelde achtergrond hebben. Naast gerechtskosten en gerechtelijke belastingen kunnen er nog andere kosten ontstaan door het bijwonen van rechtszittingen, zoals vervoer, huisvesting en kinderopvang.

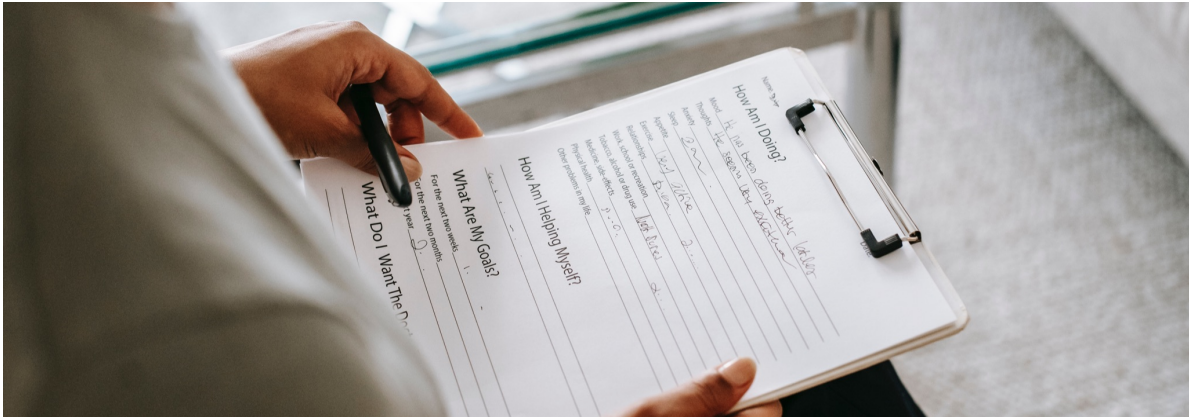
Discriminerende houdingen, stereotypen en vooroordelen op cultureel niveau spelen ook een belangrijke rol. Dergelijke vooroordelen betreffen niet alleen vrouwen, maar kunnen ingebed zijn in de institutionele, rechtshandhavings- of juridische cultuur. Vervolgens kunnen dergelijke culturele en sociale verwachtingen en waarden vrouwen er specifiek van weerhouden hun recht te halen. Dit geldt met name voor gevallen van huiselijk geweld.

Principes	Standaard operationele procedures
Op overleven gerichte aanpak Vrouwen die te maken hebben met GGG moeten een geïnformeerde beslissing kunnen nemen over de meest geschikte rechtsmiddelen om de controle over hun leven terug te krijgen. Juridische informatie, toegang tot advocaten of juridisch medewerkers en rechtsbijstand maken allemaal deel uit van dit empowermentproces.	In geen geval mogen vrouwen zich onder druk gezet voelen om een bepaalde handelwijze te kiezen. Zij moeten zich vrij voelen om hun wensen kenbaar te maken en het juridisch personeel moet ervoor zorgen dat die wensen worden gerespecteerd. Deze positieve interacties zijn erop gericht vertrouwen op te bouwen en weerbaarheid te bevorderen. De advocaat respecteert het standpunt van de cliënt, geeft haar de ruimte en de tijd om de gepresenteerde informatie te begrijpen, de opties af te wegen en beslissingen te nemen.

	Vrouwen en misbruikers kunnen niet over één kam worden geschoren, zeker niet in het bijzijn van minderjarigen. Het niet erkennen van de daad van de mishandelaar als een daad van geweld tegen vrouwen, kan ertoe leiden dat veel institutionele werkers ervan uitgaan dat beide ouders problemen hebben, en een systeem van onderzoek en controle over het ouderschap bedenken. Deze maatregelen bestraffen de vrouwen die geweld aangeven en hulp zoeken door hen aan te merken als potentieel schadelijk voor de kinderen. Ironisch genoeg kunnen de slachtoffers worden gezien als ongeschikte moeders, juist omdat zij het misbruik hebben meegemaakt waaraan zij proberen te ontsnappen.
Toegankelijkheid	Slachtoffers moeten duidelijke en nauwkeurige informatie krijgen om met kennis van zaken beslissingen te kunnen nemen. Vrouwen moeten worden geïnformeerd over de beschikbare diensten, zodat zij het soort zorg en ondersteuning kunnen kiezen dat zij wensen. Vrouwen met een migratieachtergrond moeten toegang hebben tot hoogwaardige culturele bemiddeling... Advocaten moeten altijd duidelijk zijn over hun rol en het soort juridische bijstand dat zij kunnen verlenen. Zij mogen geen beloften doen die zij niet kunnen nakomen. De juridische mogelijkheden en de uitdagingen waarmee vrouwen tijdens

	de gerechtelijke procedure kunnen worden geconfronteerd, worden grondig toegelicht. Er moeten periodieke follow-ups met de vrouwen plaatsvinden om ervoor te zorgen dat de cliënten de procedure en hun juridische situatie volledig begrijpen en alle beschikbare opties onderzoeken.
Gendergevoelige aanpak	Vrouwen moeten worden geraadpleegd over de vraag of zij de voorkeur geven aan een mannelijke of een vrouwelijke advocaat en tolk. Advocaten moeten een grondig begrip hebben van gendergerelateerd geweld.
Intersectionele benadering	Alle fasen van de rechtsgang moeten beantwoorden aan de behoeften van vrouwen met verschillende identiteiten. Sociale en economische marginalisering kan het vermogen van vrouwen om toegang te krijgen tot de rechter beïnvloeden: dit kan gelden voor vrouwen met financiële beperkingen en complexe juridische situaties, bijvoorbeeld vrouwen wier migratievergunning afhankelijk is van een gewelddadige partner of werkgever. Sommige vrouwen met kinderen zullen bijzonder angstig zijn wanneer zij in contact komen met de autoriteiten, uit angst dat hun kinderen zullen worden meegenomen. Vooral dakloze vrouwen worden gemarginaliseerd. Verdere discriminatie wordt ervaren door vrouwen die eerder zijn veroordeeld voor misdrijven, zoals sekswork.

	Rechtsbijstand biedt toegankelijke informatie over rechten en aanspraken, met inbegrip van gratis toegang tot gekwalificeerde en onpartijdige tolken en de vertaling van juridische documenten. Advocaten moeten vrouwelijke slachtoffers van geweld bescherming bieden tegen deportatie, en voorkomen dat zij worden onderworpen aan andere strafmaatregelen in verband met hun immigratiestatus wanneer zij het misbruik melden.
Vertrouwelijkheid, privacy en toestemming	Interviews met slachtoffers moeten plaatsvinden in een ruimte die privacy en een gevoel van veiligheid garandeert. Pas nadat hij het slachtoffer uitvoerig heeft geïnformeerd, zal de advocaat het slachtoffer om toestemming vragen om tot vervolging over te gaan. De cliënt heeft het recht de verwijzing naar de bevoegde autoriteiten te weigeren.
De veiligheid en het welzijn van de slachtoffer	Communicatieve vaardigheden : • Herhalende vragen moeten worden vermeden, terwijl slachtoffers voldoende ruimte moeten krijgen om te praten zonder te worden onderbroken. • er wordt eenvoudige taal gebruikt. • slachtoffers van GGG mogen niet de schuld krijgen. • informatie moet worden afgeleid uit het door de cliënt vertelde verhaal, terwijl opdringerige vragen, zoals het vragen van tekenen van schade aan de vrouw, moeten worden vermeden.

Bijzondere bepalingen voor minderjarige slachtoffers van mensenhandel via de modus operandi tienerpooier/loverboy

Volgens de Belgische wetgeving en het Belgische beleid zijn slachtoffers van loverboys slachtoffers van mensenhandel ³. Als zodanig kunnen zij in aanmerking komen voor een speciaal beschermingsprogramma. De drie voorwaarden voor toegang tot het programma voor slachtofferhulp zijn:

- 1) meewerken aan het strafrechtelijk onderzoek,
- 2) alle contact met de vermoedelijke dader(s) verbreken, en
- 3) de steun en bescherming te aanvaarden van een van de drie gespecialiseerde centra in België.

Deze voorwaarden ten aanzien van minderjarige slachtoffers kunnen flexibel worden uitgelegd, gelet op hun kwetsbaarheid ⁴. Een handelaar die minderjarigen uitbuit via de loverboy-werkwijze kan worden vervolgd op grond van mensenhandel.

a) Mensenhandel

In het Belgische wetboek van strafrecht wordt mensenhandel gedefinieerd als *"het werven, vervoeren, overbrengen, huisvesten, opnemen van een persoon en het nemen of overdragen van de controle over die persoon met het oog op: (1.) de exploitatie van prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting; (2.) de exploitatie van bedelarij; (3.) het verrichten van arbeid of het verlenen van diensten, onder omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid;*

³ De ministeriële circulaire van 23 december 2016, Circulaire betreffende de uitvoering van een multidisciplinaire samenwerking inzake slachtoffers van mensenhandel en/of bepaalde vormen van mensensmokkel, stelt bijvoorbeeld uitdrukkelijk dat slachtoffers van loverboys slachtoffers van mensenhandel zijn.

⁴ Circulaire betreffende de uitvoering van een multidisciplinaire samenwerking inzake slachtoffers van mensenhandel en/of bepaalde vormen van mensenhandel, van 23 december 2016.

(4.) de uitbuiting door het wegnemen van organen of menselijk lichaamsmateriaal; (5.) of het tegen zijn wil doen plegen van een misdrijf of wanbedrijf."

De Belgische wetgeving erkent het non-punishment beginsel, dat stelt dat slachtoffers van mensenhandel niet mogen worden onderworpen aan arrestatie, aanklacht, detentie, vervolging, of gestraft of anderszins gestraft mogen worden voor illegale gedragingen die zij als rechtstreeks gevolg van hun handel hebben gepleegd. Dit is essentieel in de strijd tegen loverboyhandel omdat slachtoffers vaak worden aangezet of gedwongen tot het plegen van misdrijven zoals het ronselen van andere slachtoffers of het smokkelen van drugs ⁵.

b) Andere gronden

Het wetboek van strafrecht stelt de verwerving, het bezit en de verspreiding van beelden van seksueel misbruik van kinderen strafbaar. De betrokkenheid van een minderjarige is in deze context niet relevant. Ongeacht of de afbeeldingen de betrokkenheid van een minderjarige impliceren, kunnen zij nog steeds kinderpornografie vormen, net zoals computergegenereerde tekeningen of afbeeldingen dat kunnen.

Als de slachtoffers vervolgens worden gechanteerd met de foto's, kan dit feit ook worden vervolgd als een vorm van afpersing. Het online bevrienden van minderjarigen om beelden te verkrijgen of hen seksueel uit te buiten, voldoet aan de noodzakelijke elementen van een misdrijf in verband met kinderpornografie of grooming ⁶.

c) Seksuele uitbuiting van minderjarigen

Het Belgische wetboek van strafrecht stelt strafbaar:

- Het benaderen van een minderjarige voor seksuele doeleinden, of grooming
- Seksuele uitbuiting van minderjarigen met het oog op prostitutie
- Beelden van seksueel misbruik van minderjarigen

Soorten juridische bijstand aan minderjarige slachtoffers van mensenhandel via de loverboy-werkwijze

Slachtofferhulporganisaties ondernemen de nodige stappen bij politie, justitie en immigratiediensten om slachtoffers waar nodig gespecialiseerde bijstand en verblijfsdocumenten te verlenen.

⁵ Child Focus. (2020), Ibidem

⁶ Child Focus. (2020), Ibidem

De advocaat treedt op zodra het slachtoffer is geïdentificeerd en hij ermee instemt een klacht in te dienen tegen de mensenhandelaar. Pas wanneer een cliënt de beschermingsprocedure ingaat, krijgt hij juridisch advies. De raadsman zal de cliënt informeren over zijn rechten en ervoor zorgen dat deze tijdens het onderzoek en het proces worden geëerbiedigd.

De raadsman houdt de cliënt op de hoogte van de gerechtelijke procedure, de stand van het onderzoek, de beslissingen van het openbaar ministerie en van de rechtbank, en mogelijke acties. Voorts zal hij de cliënt bijstaan bij zijn ontmoetingen met de advocaat, de politie en de rechter en bij het onderhouden van regelmatige contacten met de autoriteiten. Zij kunnen de cliënt bijstaan bij het ondernemen van verdere juridische stappen, zoals het indienen van een civiele vordering.

Wettelijk kader in Griekenland

Het wettelijk kader voor gendergerelateerd en huiselijk geweld.

Griekenland heeft het Verdrag van Istanbul geratificeerd door middel van wet 4531/2018, en maatregelen genomen om de verbintenis na te komen om geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld te voorkomen en te bestrijden. Daarnaast verbiedt het wetboek van strafrecht misdrijven tegen de seksuele vrijheid en is seksuele uitbuiting strafbaar gesteld.

Specifieke kenmerken van Wet 3500/2006 ter bestrijding van huiselijk geweld:

- Er is voorzien in ambtshalve vervolging. Daarom kan niet alleen het slachtoffer, maar ook iedere derde persoon aangifte doen van een delict van huiselijk geweld.
- Rechtsbijstand is gratis.
- De strafzaak kan niet worden ingetrokken.
- Als een aangifte wordt ingediend binnen de flagrante procedure (d.w.z. tot 23.59 uur van de dag nadat het strafbare feit is gepleegd), is het aan de politie om de dader op te sporen, te arresteren en te vervolgen.
- In geval van huiselijk geweld kan een beschermingsbevel worden uitgevaardigd om de dader uit de gezinswoning te verwijderen, hem te dwingen te verhuizen, of hem te verbieden de werkplek of woning van het slachtoffer te benaderen, of de naaste familieleden van het slachtoffer, de scholen van hun kinderen, enz. te benaderen.
- De voogdij over kinderen kan ook via beschermende maatregelen worden geregeld.
- Huiselijk geweld is een bewijs van echtscheiding en kan worden gebruikt als rechtsgrond om een echtscheiding aan te vragen.

Bijzondere bepalingen voor vrouwelijke migranten, vluchtelingen en asielzoekers die het slachtoffer zijn van gendergerelateerd en huiselijk geweld

Migranten met of zonder papieren of verblijfsvergunning en asielzoekers en vluchtelingen zijn bijzonder kwetsbaar voor gendergerelateerd geweld. Het Verdrag van Istanbul bevat speciale bepalingen ter bescherming van vrouwen die het slachtoffer zijn van gendergerelateerd geweld en die migrant, vluchteling of asielzoeker zijn.

Volgens wet 4351/2018, waarmee het Verdrag van Istanbul is geratificeerd, kan deze groep aangifte doen van geweld, ook zonder de documentatie om legaal in Griekenland te verblijven. Bovendien kunnen onderdanen van derde landen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld op grond van artikel 19(a) van wet 4361 een verblijfsvergunning aanvragen en is uitzetting niet toegestaan in gevallen van vrouwen zonder papieren die GGG overleven en naar een politiebureau komen om aangifte of een klacht in te dienen voor een incident van huiselijk geweld.

Gespecialiseerde centra voor slachtoffers van GGG verlenen gratis juridische diensten aan onderdanen, vluchtelingen en migranten, waaronder bijstand bij migratie- en asielpcedures, juridisch advies en begeleiding bij administratieve en politie-instanties.

De advocaat wordt geacht een verscheidenheid aan zaken te behandelen, variërend van zaken betreffende huiselijk geweld, echtscheidingszaken, voogdij over kinderen, aanranding of verkrachting, verzoeken om internationale bescherming met een GGG-claim en verzoeken om afgifte van een migratievergunning op grond van GGG of huiselijk geweld. Om een geïnformeerde keuze te kunnen maken, krijgen slachtoffers informatie over hun rechten en de mogelijkheden die het Griekse rechtstelsel biedt.

Juridisch kader in Spanje en de autonome regio Catalonië

Het wettelijk kader voor gendergerelateerd geweld

In Spanje is de belangrijkste wet inzake geweld tegen vrouwen de organieke wet 1/2004 van 28 december inzake algemene beschermingsmaatregelen tegen geweld tegen vrouwen. Deze wet definieert GGG als "het meest brutale symbool van ongelijkheid in onze samenleving" en als een uiting van discriminatie en ongelijke machtsverhoudingen van mannen ten opzichte van vrouwen, die tegen vrouwen worden uitgeoefend "door degenen die hun echtgenoot zijn of zijn

geweest of door degenen die met hen verbonden zijn of zijn geweest door soortgelijke relaties van genegenheid, zelfs zonder samenwoning". Het toepassingsgebied van de wet omvat zowel de preventieve, educatieve, sociale, bijstands- en nazorgaspecten voor slachtoffers, als de civiele regelgeving die van invloed is op de gezins- en samenlevingsomgeving waar de agressies zich voornamelijk voordoen.

Hoewel Spanje de bovengenoemde algemene wet heeft vastgesteld om GGG aan te pakken, met inbegrip van de definitie ervan en de wettelijke maatregelen en procedures om het aan te pakken, kan elke autonome gemeenschap haar eigen wetten ontwikkelen, waarin specifieke rechten voor slachtoffers en circuits voor onder meer sociale, juridische en psychologische zorg worden vastgesteld.

Het Spaanse wetboek van strafrecht (art. 22, 4e) bepaalt dat elk misdrijf wordt verzwaard wanneer het is ingegeven door redenen van discriminatie, met inbegrip van discriminatie op grond van geslacht.

In de autonome regio Catalonië is het belangrijkste wetgevingsinstrument wet 5/2008 van 24 april inzake het recht van vrouwen om gendergerelateerd geweld uit te bannen, die in 2008 is goedgekeurd. Deze wet vormt een fundamentele stap in de aanpak van geweld op het grondgebied en betekent een kwalitatieve verbetering. De Spaanse wet erkent de rechten van vrouwen die het slachtoffer zijn van gendergerelateerd geweld strikt binnen het kader van het paar of de ex-partner, maar de Catalaanse wet breidt het toepassingsgebied uit tot alle vormen van geweld tegen vrouwen omdat zij vrouw zijn, door het te benoemen en te beschouwen als seksistisch geweld, en aldus het exclusieve toepassingsgebied van het paar te verlaten. Wet 17/2020 heeft tot doel de rechten van transseksuele vrouwen en niet-binaire personen te beschermen, teneinde de genderdiversiteit te respecteren. De wet heeft betrekking op

- institutioneel geweld, met de definitie van zorgvuldigheid en de notie dat dergelijk geweld zowel door handelen als door nalaten kan worden veroorzaakt.
- digitaal geweld.
- een definitie van seksuele toestemming, waarin de noodzaak van vrije wilsuiting als essentiële voorwaarde wordt gesteld.
- het recht om een klacht in te dienen voor iedereen die seksistisch geweld heeft meegemaakt. Om haar vanaf het eerste moment van haar klacht rechtsbijstand te garanderen, moet de Catalaanse politie (Mossos d'Esquadra) de orde van advocaten verzoeken een advocaat ter beschikking te stellen.
- een ruimere definitie en een breder gamma van geweld in de sociale en maatschappelijke sfeer en van vormen van seksistisch geweld.
- het aanbieden van beroepsopleiding op alle niveaus.

Deze wet breidt ook de definitie van geweld uit tot de volgende vormen: psychisch geweld, fysiek geweld, seksueel geweld, economisch geweld, verloskundig geweld en de kwetsbaarheid van seksuele en reproductieve rechten, digitaal geweld, geweld van de tweede orde en ten slotte, plaatsvervangend geweld.

Bijzondere bepalingen voor vrouwelijke migranten, vluchtelingen en asielzoekers die het slachtoffer zijn van gendergerelateerd en huiselijk geweld

De organieke wet 1/2004 inzake alomvattende maatregelen ter bescherming tegen gendergeweld heeft ten doel gendergeweld te voorkomen, uit te roeien en te bestraffen, alsmede de slachtoffers ervan te beschermen, met inbegrip van specifieke situaties van buitenlandse vrouwen. Artikel 17 erkent de rechten van alle slachtoffers van gendergeweld, ongeacht hun herkomst, godsdienst of andere persoonlijke of sociale omstandigheden.

In het geval van vrouwen die zich in een onregelmatige administratieve situatie bevinden en die het slachtoffer zijn van GGG, voorziet artikel 31 bis van de organieke wet 4/2000 in de mogelijkheid dat zij een werk- en verblijfsvergunning aanvragen. Bovendien zal deze procedure voorkomen dat de vrouwen worden uitgezet. De eis is dat de slachtoffers zich tot een rechtspersoon moeten wenden en een klacht moeten indienen. Zo kunnen slachtoffers van geweld een verblijfs- en werkvergunning aanvragen. Onlangs is een wijziging aangebracht in de artikelen van de organieke wet 4/2000 die betrekking heeft op vrouwen in situaties van administratieve onregelmatigheid die het slachtoffer zijn van GGG, waarbij de aanvragen voor verblijfs- en werkvergunningen worden uitgebreid tot hun kinderen. In dezelfde zin voorziet de wijziging in de automatische toekenning – niet langer facultatief – van een voorlopige verblijfs- en werkvergunning voor het slachtoffer en haar kinderen, om hun situatie voorlopig op te lossen tot de gerechtelijke uitspraak over de klacht inzake gendergeweld is gedaan.

Ingeval een klacht tijdens een gerechtelijke procedure voor GGG uitmondt in vrijpraak van de dader, bepaalt de wet echter dat de vrouw in een onregelmatige administratieve situatie blijft en dat elke uitzettingsprocedure die tegen haar is ingeleid, wordt heropend. Bovendien bepaalt de wet dat, indien er geen uitzettingsprocedure tegen de vrouw loopt op het moment dat zij aangifte doet, passende maatregelen zullen worden genomen in verband met haar onregelmatige status (wat betekent dat een uitzettingsprocedure kan worden gestart). Hoewel deze procedures in werkelijkheid zelden uitmonden in de inleiding van een uitwijzingsprocedure, zijn veel migrantenvrouwen in onregelmatige situaties bang om een geweldsituatie te melden, omdat zij hun rechten niet kennen en bang zijn om te worden uitgezet naar hun land van herkomst.

Wettelijk kader in Italië

De Italiaanse nationale wetgeving om geweld tegen vrouwen te vervolgen is uitgebreid en bestrijkt huiselijk geweld, seksueel geweld, geweld tegen minderjarigen, genitale verminking van vrouwen, stalking en mensenhandel. Het Italiaanse strafrecht heeft de definities van gendergeweld en geweld tegen vrouwen hoofdzakelijk ontleend aan het internationale recht, dat krachtens artikel 117 van de grondwet rechtstreeks in het rechtsstelsel wordt toegepast. Italië heeft in 2013 het Verdrag van de Raad van Europa inzake de voorkoming en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld geratificeerd, dat in 2014 in werking is getreden. Na de ratificatie van het Verdrag van Istanbul werd wet nr. 119 van 15 oktober 2013 – de wet inzake vrouwenrechten – aangenomen. Naast bepalingen over veiligheid en gendergerelateerd geweld heeft de wet ook betrekking op civiele bescherming en opdrachtgeverschap van de provincie. De wet heeft geleid tot de aanneming van actieplannen tegen seksueel en gendergerelateerd geweld. Het nationale wettelijke kader voor de bescherming van vrouwelijke slachtoffers van geweld bestaat uit:

Wet nr. 66 van 15 februari 1996, *voorschriften tegen seksueel geweld*. Bij deze wet werd het moderne concept van seksueel geweld ingevoerd, dat wordt beschouwd als een inbreuk op het recht op seksuele zelfbeschikking, waarbij de modus operandi niet relevant is. Een veilig onderzoek van kinderen die zijn misbruikt of uitgebuit werd als procedureel kenmerk van de wet ingevoerd.

Wet nr. 154 van 4 april 2001 betreffende maatregelen tegen geweld in gezinsrelaties voert nieuwe instrumenten in voor de bescherming van slachtoffers, zoals de verwijdering uit de gezinswoning (artikel 282 bis van het Italiaanse strafwetboek) en een straatverbod ter bescherming tegen gezinsmishandeling (artikel 343 bis van het Italiaanse burgerlijk wetboek).

Wet n. 38/2009, waarbij het Italiaanse strafrecht (art. 612bis) is gewijzigd, middels:

- Invoering van het misdrijf stalking. Het stalken, dat vaak voorafgaat aan geweld, was voorheen niet strafbaar in de Italiaanse wet. Gevangenisstraffen variëren van zes maanden tot vier jaar voor de daders.
- De straf voor verkrachting is verhoogd met de mogelijkheid van huisarrest voor de daders en met levenslang als het slachtoffer als gevolg van deze misdrijven overlijdt. Slachtoffers van seksueel geweld hebben volgens de wet ook recht op gratis rechtsbijstand. Bovendien worden bij het decreet financiële middelen toegekend aan niet-gouvernementele organisaties (zoals centra voor geweldbestrijding, vrouwencentra, opvangcentra) die slachtoffers van geweld ondersteunen.

Wet nr. 77 van 27 juni 2013 tot bekrachtiging en uitvoering van het Verdrag van Istanbul.

Wet nr. 119 van 15 oktober 2013 voert strengere straffen in tegen een vervolging door de gescheiden echtgenoot, of een persoon in intieme relatie met het slachtoffer. Ook wordt bepaald dat misdrijven die worden gepleegd in aanwezigheid van of tegen een minderjarige strenger worden bestraft. Daarnaast worden belangrijke maatregelen genomen om slachtoffers van huiselijk geweld te beschermen, zoals:

- slachtoffers van bepaalde misdrijven (waaronder seksuele misdrijven) informatie verstrekken over centra voor geweldbestrijding, of hen doorverwijzen naar gespecialiseerde centra.
- de mogelijkheid voor de recherche om met toestemming van de officier van justitie conservatoire maatregelen te nemen – zoals de onmiddellijke verwijdering van de dader uit de gezinswoning.
- wanneer een incident van huiselijk geweld bij de politie wordt gemeld, kan de korpschef preventieve maatregelen nemen, waaronder het waarschuwen van de dader, wanneer wordt geoordeeld dat het onder het delict van geweldpleging of zwaar lichamelijk letsel valt.
- een speciale verblijfsvergunning ter bescherming van vreemdelingen die het slachtoffer zijn van huiselijk geweld.
- de opstelling van nationale anti-geweldplannen om multidisciplinaire interventies te coördineren en te plannen.

Wet nr. 69 van 19 juli 2019, beter bekend als de wet "Codice Rosso", wijzigt het Italiaanse wetboek van strafvordering met betrekking tot misbruik in het gezin, stalking en seksueel geweld, waardoor sneller maatregelen ter bescherming van slachtoffers kunnen worden genomen. De wet stelt activiteiten strafbaar die verband houden met de onrechtmatige verspreiding van seksueel expliciete beelden en video's zonder toestemming ("wraakporno"); misvorming van het uiterlijk van de persoon door permanente verwondingen aan het gezicht; gedwongen huwelijken; het niet voldoen aan maatregelen om de gezinswoning te verlaten; en het verbod om plaatsen te benaderen die door de benadeelde partij worden bezocht.

Huiselijk geweld, mishandeling en geweld tegen gezinsleden en samenwonenden

Huiselijk geweld wordt in de Italiaanse wetgeving overeenkomstig het Verdrag van Istanbul gedefinieerd als "alle daden van fysiek, seksueel, psychologisch of economisch geweld die plaatsvinden binnen het gezin of de huiselijke eenheid of tussen voormalige of huidige echtgenoten of partners, ongeacht of de dader dezelfde woonplaats deelt of heeft gedeeld met het slachtoffer". Huiselijk geweld is een strafbaar feit en de daders kunnen worden gestraft met een gevangenisstraf van twee tot zes jaar, of tot levenslang als het misdrijf de dood van het slachtoffer tot gevolg heeft. De wet heeft betrekking op misbruik door voormalige partners en binnen de familie, alsook op fysiek, seksueel, psychologisch en economisch misbruik. De wet van 2001 inzake huiselijk geweld heeft betrekking op alle gezinsleden die het slachtoffer zijn van zowel fysiek als psychologisch geweld.

De misdaad wordt beschreven als een reeks handelingen die schade toebrengen:

- fysieke of morele integriteit.
- vrijheid of gedrag van de familie op zodanige wijze dat de relaties met de slachtoffers pijnlijk en vernederend worden.

Het misdrijf hoeft niet voortdurend en ononderbroken te worden gepleegd, maar kan worden gekenmerkt door een reeks handelingen, eveneens in de tijd gespreid, die worden herhaald met de criminele bedoeling het slachtoffer fysieke of morele schade toe te brengen.

Het scala aan crimineel gedrag kan bestaan uit:

- mishandelingen
- verwondingen
- beledigingen
- bedreigingen
- ontberingen en vernederingen
- daden van minachting
- psychologisch geweld
- slavernij of
- belediging van de waardigheid

Seksueel geweld en seksuele intimidatie

Artikel 609 bis van het Italiaanse wetboek van strafrecht bepaalt dat "eenieder die iemand met geweld of bedreiging of door misbruik van gezag dwingt seksuele handelingen te verrichten of te ondergaan, wordt gestraft met een gevangenisstraf van vijf tot tien jaar". De wet van 15 februari 1996 n.66 tot wijziging van het wetboek van strafrecht kwalificeerde seksueel geweld als een misdrijf tegen de persoonlijke vrijheid, waarmee werd afgestapt van de eerdere definitie van seksueel geweld als een misdrijf tegen de openbare zedelijkheid.

Artikel 609 van het strafwetboek heeft ook specifiek betrekking op seksueel geweld. Elke opzettelijke handeling die de vrijheid van het slachtoffer in gevaar brengt door opwinding of seksuele bevrediging is strafbaar, ook als er geen sprake is van lichamelijk contact. Verkrachting, met inbegrip van verkrachting door echtgenoten, wordt beschouwd als een strafbaar feit. Vroeger konden verkrachters worden vrijgesproken door met hun slachtoffers te trouwen, maar die praktijk werd in 1989 afgeschaft. Er wordt een strengere straf ingevoerd voor moord na seksueel geweld, aanranding, ontuchtige seksuele handelingen tegen minderjarigen, groepsverkrachting en stalking, waarop levenslange gevangenisstraf staat. De wet voorziet ook in rechtsbijstand voor vrouwelijke slachtoffers van huiselijk geweld.

De "Code van gelijke kansen voor mannen en vrouwen", die in 2006 is aangenomen, heeft specifiek betrekking op seksuele intimidatie, die wordt gedefinieerd als "elk ongewenst gedrag, fysiek, verbaal of non-verbaal, met een seksueel karakter en met als doel of gevolg dat de waardigheid van de werknemer wordt aangetast en een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende omgeving wordt gecreëerd". De wet voorziet in burgerlijke rechtsmiddelen voor seksuele intimidatie, maar er zijn geen specifieke strafrechtelijke sancties, en er is geen wetgeving die seksuele intimidatie buiten de werkplek aanpakt. Niettemin kan seksuele intimidatie worden vervolgd op grond van de bepaling in het wetboek van strafrecht inzake seksueel geweld. Onder seksuele intimidatie wordt verstaan "iemand die door geweld of bedreiging met of misbruik van gezag een andere persoon dwingt tot het verrichten of ondergaan van seksuele handelingen".

Economisch geweld

Algemeen gedefinieerd als "een reeks gedragingen die erop gericht zijn het zoeken naar werk te verhinderen, het salaris af te pakken of te controleren, het beheer van het dagelijks leven te controleren, het slachtoffer de toegang tot geld te ontfemen, dit alles om te voorkomen dat het slachtoffer financieel onafhankelijk wordt en om er indirect maar uiterst doeltreffend controle over te kunnen uitoefenen"

economisch geweld heeft geen wettelijke definitie in het Italiaanse systeem. Wat een wettelijke classificatie van dit gedrag betreft, is de enige beschikbare referentie het misdrijf van het schenden van de onderhoudsplicht voor kinderen krachtens artikel 570 van het strafwetboek. 570 van het strafwetboek.

Geweld in verband met religieuze praktijken

Verminking van vrouwelijke geslachtsorganen zonder therapeutische reden is strafbaar krachtens artikel 583 bis van het wetboek van strafrecht, gewijzigd bij wet 7/2006. Deze bepalingen zijn van toepassing wanneer het misdrijf in het buitenland wordt gepleegd door een Italiaanse burger of een buitenlander die in Italië verblijft, of tegen een Italiaanse burger of een buitenlandse burger die in Italië verblijft. Verminking van vrouwelijke geslachtsorganen wordt gedefinieerd als clitoridectomie, excisie, infibulatie, of elke andere praktijk die dezelfde gevolgen heeft. Overtreders worden gestraft met een gevangenisstraf van drie tot zeven jaar. Wanneer deze misdrijven worden gepleegd tegen minderjarigen of uit winstbejag, wordt de straf met een derde verhoogd.

Stalking

De wet nr. 38/2009 heeft stalking strafbaar gesteld door een slachtoffer toe te staan een waarschuwing van de politie te vragen voordat en zonder dat een strafzaak tegen de dader hoeft te worden aangespannen. Het misdrijf van stalking krachtens artikel 612 bis van het wetboek van strafrecht bepaalt dat "[...] eenieder die iemand herhaaldelijk bedreigt of lastigvalt met de bedoeling om

- een aanhoudende en ernstige staat van angst
- angst
- een gegronde vrees voor hun eigen veiligheid of de veiligheid van een naast familielid of een persoon die een nauwe band met hen heeft
- een verandering in gewoontes.

De straffen variëren van zes maanden tot vijf jaar gevangenisstraf. De straf wordt verhoogd als de daad wordt gepleegd

- door de echtgenoot, gescheiden of gescheiden,
- door iemand die banden heeft met het slachtoffer of er een directe relatie mee heeft
- via online middelen.

De straf wordt met vijftig procent verhoogd als het slachtoffer minderjarig, zwanger of gehandicapt is, of als het misdrijf met wapens of onder valse voorwendselen is gepleegd.

Hoofdstuk 4

Richtlijnen voor arbeidsinpassing

Ontvangst en profilering

Ontvangst en profilering is een eerste stap in de arbeidsbemiddeling, gericht op adequate opvang van de vrouwen in het arbeidsintegratieprogramma, waarbij zij een volledig overzicht krijgen van de aangeboden diensten en ondersteuning.

In deze fase wordt informatie verzameld over de achtergrond van de vrouwen en wordt een begin gemaakt met het onderzoeken van hun behoeften, eisen en verwachtingen ten aanzien van het programma. Het is ook het moment om de toegang van de cliënt tot andere arbeidsbemiddelingsdiensten te beoordelen en zo nodig doorverwijzing te vergemakkelijken. Het omvat de volgende stappen:

1. De vrouw alle informatie verstrekken over de aangeboden diensten en de beschikbare ondersteuning, en haar verwachtingen verzamelen en bespreken,
2. Verzamelen van informatie over de sociaaleconomische en professionele achtergrond van de cliënt als onderdeel van het intakeproces. Deze informatie is belangrijk omdat sociale en arbeidsvariabelen elkaar beïnvloeden, zodat verbeteringen in de sociale integratie de mogelijkheden voor integratie op de arbeidsmarkt vergroten en vice versa.
3. Zorgen voor een efficiënte coördinatie en informatieoverdracht tussen de casemanager en de jobconsulent, indien dit niet dezelfde persoon is, om te voorkomen dat dezelfde vragen worden gesteld. Als een eerste beoordeling en informatieverzameling hebben plaatsgevonden, vult de jobconsulent het dossier alleen aan met informatie die specifiek is voor de werkzoekende,
4. Beoordeling van de inzetbaarheid van de vrouw volgens verschillende analysecategorieën:
 - Gedragsfactoren. Deze houden verband met de manier waarop vrouwen zich in hun omgeving positioneren, hoe zij zichzelf zien in termen van eigenwaarde, zelfvertrouwen en zelfbeeld, hun interesses en hun motivaties en verwachtingen ten aanzien van werk. Het centrale van het werk in hun levensproject wordt beoordeeld, evenals hun motivatie daarvoor en de bereidheid om een baan te zoeken.

- Persoonlijke factoren hebben betrekking op de inzetbaarheid van de persoon in termen van leeftijd, afkomst, gezondheidstoestand, aanwezigheid van een sociaal ondersteuningsnetwerk, sociale en familiale omgeving en, vooral, gezinsverantwoordelijkheden.
5. Beoordeling van basiscompetenties (taal, rekenen, handenarbeid...), transversale competenties (plannings- en organisatievaardigheden, interpersoonlijke communicatievaardigheden, omgangsvaardigheden, initiatief, onderhandelingsvaardigheid...) en technische en beroepsvaardigheden, opgevat als het geheel van theoretische of praktische kennis die nodig is om een bepaalde functie uit te oefenen.
 6. Kennis van de arbeidsmarkt die het zoeken naar werk vergemakkelijkt, zoals inzicht in trends, de populairste beroepen, het verschil tussen formele en informele werkgelegenheid, instrumenten en kanalen voor het zoeken naar werk.
 7. Vaststelling van de behoeften en de economische situatie van vrouwen, om hun plan voor arbeidsinpassing beter te definiëren.
 8. Nagaan in welke fase van het genezingsproces de vrouw zich bevindt, om een adequate interventie te kunnen uitvoeren.

Tijdens de intakefase is het belangrijk dat de vragen niet in de vorm van een ondervraging worden gesteld, maar als een gesprek. Het doel is niet om problemen te diagnosticeren, maar om vrouwen te helpen hun eigen antwoorden en weg te vinden. In die zin is het onthaalproces essentieel om de band en het vertrouwen te scheppen die nodig zijn opdat de vrouwen met een zo groot mogelijke gemoedsrust hun zoektocht naar werk kunnen uitvoeren. Het is dus aanbevolen om 2 à 3 sessies aan elke vrouw te wijden om een passende ondersteuning te garanderen.

Zodra de profilering is voltooid, begint de cliënt, met de hulp van de begeleider, zijn beroeps- en opleidingsdoelstellingen te schetsen en een plan op te stellen om deze te bereiken.

Arbeidsinsluitings route

Het traject voor toegang tot de arbeidsmarkt is de sleutel tot de ontwikkeling van het begeleidings- en adviesproces. Het wordt gedefinieerd als het opzetten en uitvoeren van acties die erop gericht zijn de inzetbaarheid van de cliënt te verbeteren en hem de middelen te verschaffen om te slagen. Het heeft tot doel een routekaart naar integratie in de arbeidsmarkt op te stellen.

Het uitgangspunt van het beroepstraject zal altijd gebaseerd zijn op de wensen en interesses van de cliënt. De consulent zal de cliënt helpen haar beroepsproject te verkennen binnen haar levensproject: wat zij wil, vraagt en aanbiedt op de arbeidsmarkt, haar professionele doelstelling en levensdoelen, haar beschikbare middelen, wat zij wil verbeteren en wat zij bereid is te doen om dat te bereiken.

Bij de voorbereiding en ontwikkeling van de route voor toegang tot de arbeidsmarkt worden de volgende stappen aanbevolen:

- 1.** Co-ontwerp van het traject: de jobconsulent kan een eerste feedback en een eerste voorstel van plan geven, maar het definitieve plan moet worden uitgewerkt, gevalideerd en overeengekomen met de vrouw via medezeggingsschapsessies (het is aanbevolen om minstens 1 volledige sessie te wijden aan het medezeggingsschap).
 - Als onderdeel van de routebeschrijving is het essentieel om de professionele doelstellingen, de acties die nodig zijn om deze doelstellingen te bereiken en een tijdschema vast te stellen. De doelstellingen moeten worden overeengekomen tussen de vrouw en de hulpverlener.
 - Duidelijk en specifiek.
 - Realistisch en haalbaar voor de vrouw met de middelen waarover zij beschikt of die zij kan verkrijgen.
 - Relevant, dat wil zeggen dat de verwezenlijking ervan van invloed zal zijn op de situatie van de vrouw.
 - Geformuleerd met positieve taal.
 - Binnen een passend tijdsbestek.
- 2.** Om een succesvol persoonlijk traject te ontwikkelen is het van essentieel belang dat de vrouwen vanaf het begin als actieve deelnemers worden bevorderd en betrokken. Dit betekent dat de cliënten verantwoordelijkheid nemen en actief meewerken aan de ontwikkeling, de duurzaamheid en de activiteiten van het plan.
- 3.** Vaak moeten eerst acties met de vrouwen worden ondernomen voordat zij hun professionele doelstellingen kunnen bepalen, aangezien vrouwen als gevolg van het geweld dat zij hebben ondergaan (maar niet alleen) eerst een aantal vaardigheden moeten herwinnen en hun zelfvertrouwen, gevoel van eigenwaarde en zelfbewustzijn moeten herwinnen voordat zij specifieke professionele doelstellingen kunnen bepalen. In andere gevallen is het ook mogelijk dat vrouwen nooit in een proces van integratie op de arbeidsmarkt zijn geweest en/of dat het hun eerste toegang tot de formele arbeidsmarkt is, zodat hun beroepsidentiteit van de grond af aan moet worden opgebouwd met adequate steun.

4. Het is belangrijk te werken met een multidisciplinaire en gespecialiseerde aanpak, waarbij professionals van verschillende gebieden moeten samenwerken om het gestelde doel te bereiken.
5. Dit traject wordt gewoonlijk geoperationaliseerd in een document, het persoonlijk actieplan, waarin de doelstellingen, acties en het tijdschema worden beschreven. Het plan wordt een referentie voor follow-up en evaluatie.
6. Het persoonlijke traject moet worden gezien als een open, flexibel en (vaak) circulair proces dat zich aanpast aan de specifieke behoeften van elke vrouw, die gedurende het begeleidingsproces kunnen veranderen.
7. De consulent en de cliënt komen regelmatig bijeen om de vooruitgang te beoordelen, de doelstellingen en acties te herzien, de oorspronkelijke verbintenissen te hernieuwen en het inzetbaarheidsplan bij te werken.
8. Het proces verloopt niet lineair; het ontvouwt zich in het door de vrouwen gekozen tempo en kan pauzes bevatten. Vrouwen kunnen fasen overslaan of op een bepaald moment terugvallen.

Beroepskeuzeadvies

In de arbeidsoriëntatiefase brengen de consulent en de cliënt de arbeidsmogelijkheden op de lokale arbeidsmarkt in kaart, verbeteren en versterken zij hun competenties en vaardigheden en stellen zij routines op voor het actief zoeken naar werk. Het doel van deze fase is de actieve zoektocht van de vrouwen naar werk te stimuleren en hen tegelijkertijd te ondersteunen bij het overwinnen van hun moeilijkheden.

In deze fase kunnen verschillende begeleidingsacties worden uitgevoerd, onderverdeeld in arbeidstrajectbegeleiding en basis arbeidsbegeleiding, afhankelijk van de doelstellingen van de cliënt.

Pre-werkgelegenheid begeleiding

Om de kansen op een succesvolle baan te maximaliseren, is het vaak nodig te werken aan zelfwaardering en empowerment – bedoeld als het proces van bewustwording van de eigen capaciteiten en mogelijkheden om doelstellingen te bereiken en een verandering tot stand te brengen.

Bij vrouwelijke slachtoffers van gendergerelateerd geweld zijn de transversale vaardigheden het meest aangetast (met name relationele en copingvaardigheden) en is het raadzaam om, voor zover mogelijk, concrete acties voor te stellen om deze vaardigheden te versterken en te verbeteren. Pre-

employment support is bedoeld voor vrouwen die zich niet op de arbeidsmarkt bevinden en die hulp nodig hebben bij het vinden van hun professionele identiteit en het herwinnen van het vermogen om een baan te vinden.

Voorbeelden van vaardigheden waar klanten vaak voor kiezen om aan te werken zijn:

- Analytische vaardigheden. Zij houden verband met het vermogen tot (zelf)analyse en kennisbeheer: zelfkennis, zelfrespect, bereidheid tot leren, zelfbeoordeling van vaardigheden en competenties, analyse, arbeidsmarktanalyse.
- Copingvaardigheden, zoals initiatief, besluitvorming, autonomie, verantwoordelijkheid, probleemoplossing, conflictoplossing, zelfleren, taakbeheer.
- Relationale vaardigheden, zoals teamwerk, interpersoonlijke vaardigheden, communicatie.

Deze acties zullen parallel met de psychosociale en therapeutische steun worden uitgevoerd, indien de vrouw deze ontvangt, met als doel aanvullende hulpmiddelen te bieden.

In dit stadium kunnen verschillende coachingstechnieken en -benaderingen worden gebruikt, zoals:

- Technieken van dramatisering of rollenspel. Deze kunnen worden beoefend via een "script" dat door de cliënt individueel of in groepsverband wordt ontwikkeld, of door te improviseren in scenario's voor conflictoplossing en de ervaring later met de groep te analyseren.
- Lichaamsexpressietechnieken: het doel is het vertrouwen en het contact tussen de deelnemer en de professional of met de groep te bevorderen, de expressie van gevoelens en emoties mogelijk te maken en spanningen los te laten. Het kan bijvoorbeeld gaan om groepsdynamiek, lichaams oefeningen of ontspannings- en ademhalingstechnieken.

Werkgelegenheidsadvies

Dit actieblok omvat de verschillende activiteiten die erop gericht zijn vrouwen de nodige vaardigheden en bekwaamheden bij te brengen om de arbeidsmarkt te benaderen. Het kan worden onderverdeeld en ontwikkeld in de volgende reeks activiteiten:

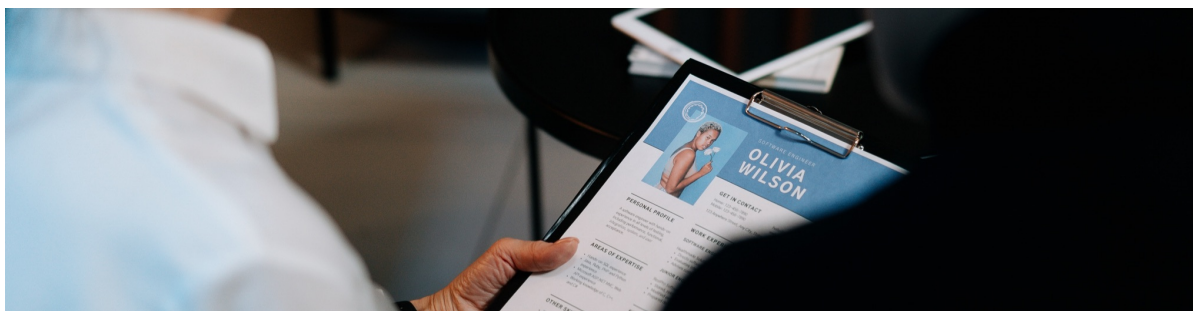
1. Digitale basisvaardigheden gericht op integratie in de arbeidsmarkt. Doel van deze acties is te werken aan digitale kennis en het gebruik van nieuwe

technologieën als essentieel element voor het zoeken naar werk. Digitale vaardigheden worden ook beschouwd als een instrumentele vaardigheid die steeds meer wordt gewaardeerd bij de ontwikkeling van een groot aantal beroepen. Een inleidend pakket zou omvatten:

- Inwijding in basiscomputers: Tekstverwerkers gebruiken, navigeren in mappen en bestanden opslaan, enz.
- Inleiding tot het internet, het gebruik van e-mail en het gebruik van mobiele telefoons als hulpmiddel bij het zoeken naar werk
- Beheer van vacatures op internet: Dit omvat het zoeken en analyseren van vacatures op internet, het functioneren van vacatureportalen en vacaturebanken, het zoeken naar informatie over werkgelegenheid en de arbeidsmarkt, en het versturen van sollicitaties via vacatureportalen en e-mail.
- Territoriale middelen: De inhoud kan betrekking hebben op de inschrijving voor opleidingsactiviteiten, administratieve procedures in verband met werkgelegenheid, integratie, aanvraag van werk- of beroepsopleidingsprogramma's die door openbare diensten worden aangeboden, enz.

2. Advies over actief zoeken naar werk. Deze acties zijn gericht op vrouwen met een basisniveau aan digitale vaardigheden en hebben tot doel hun vaardigheden te verbeteren en te versterken en routines vast te stellen voor het actief zoeken naar werk. Dit kan omvatten:

- Een cv en een sollicitatiebrief schrijven, het nut en de waarde ervan begrijpen.
- kanalen om een baan te zoeken en hoe je jezelf als kandidaat kunt presenteren. online banen zoeken, het gebruik van netwerken en mond-tot-mondreclame, uitzendbureaus en hun processen, enz.
- Actief zoeken naar werk. Deze kunnen worden uitgevoerd in groepen of individueel, en kunnen worden georganiseerd en uitgevoerd als workshops actief zoeken naar werk op internet, of als sessies ter voorbereiding op een sollicitatiegesprek of selectieprocedure.

Hoofdstuk 5

Ethische en veiligheidsoverwegingen

De ethische beginselen vormen een leidraad voor de bescherming van de mensenrechten en het welzijn van de personen onder onze hoede en moeten te allen tijde strikt worden nageleefd. Zij ondersteunen de inspanningen van de dienstverleners om de kwaliteit van de zorg te waarborgen en te garanderen dat de mensenrechten van vrouwen en kinderen, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen, worden geëerbiedigd en bevorderd.

De meeste organisaties en instanties hebben ethische codes die de verwachte gedragingen of handelingen bepalen die door hun personeel moeten worden beoefend en gevolgd. Deze codes bestrijken gewoonlijk alle verschillende soorten wangedrag, waaronder seksuele uitbuiting en misbruik (SUM), die ernstige inbreuken vormen op het recht op veiligheid, beveiliging en waardigheid van personen. Het beschermingsbeleid en de praktijken tegen SUM zijn erop gericht het risico op wangedrag en misbruik door personeel of andere entiteiten en personen die betrokken zijn bij het verlenen van bijstand aan slachtoffers van GGG en hun kinderen te verminderen, te voorkomen en erop te reageren. Zij moeten ervoor zorgen dat beschuldigingen van SUM tijdig en op passende wijze worden gemeld en beantwoord, en dat slachtoffers van SUM worden doorverwezen naar steun en bijstand die nodig is in overeenstemming met een traumasensitieve en slachtoffergerichte aanpak. De 6 kernbeginselen met betrekking tot bescherming tegen seksuele uitbuiting en misbruik (BSUM) worden als volgt beschreven:

1. Seksuele uitbuiting en seksueel misbruik door het personeel vormen een grove fout en zijn derhalve reden voor beëindiging van het dienstverband.
2. Seksuele activiteit is verboden ongeacht de leeftijd van meerderjarigheid of instemming.
3. De uitwisseling van geld, werk, goederen of diensten voor seks, met inbegrip van seksuele gunsten of andere vormen van vernederend, vernederend of uitbuitend gedrag is verboden. Dit omvat de ruil van bijstand die aan de begunstigden verschuldigd is.
4. Elke seksuele relatie tussen degenen die bijstand en bescherming verlenen en een persoon die van deze bijstand en bescherming profiteert, waarbij

misbruik wordt gemaakt van rang of stand, is verboden. Dergelijke relaties ondermijnen de geloofwaardigheid en de integriteit van de hulpverlening.

5. Wanneer een medewerker zorgen of vermoedens ontwikkelt over seksueel misbruik of seksuele uitbuiting door een collega, al dan niet in dezelfde organisaties, is hij of zij verplicht deze zorgen te melden via de gevestigde meldingsmechanismen van het bureau.
6. Alle personeelsleden zijn verplicht een omgeving te creëren en in stand te houden die seksuele uitbuiting en misbruik voorkomt en de toepassing van hun gedragscode bevordert.

Een algemeen ethisch kader moet twaalf ethische beginselen omvatten voor de bescherming van slachtoffers van GGG en hun kinderen:

1. "Do no harm", 2. Geïnformeerde toestemming, 3. Vertrouwelijkheid, 4. Anonimiteit, 5. Privacy, 6. Non-discriminatie, 7. Veiligheid en beveiliging, 8. Gevoeligheid, 9. Empowerment, 10. Participatie van de begunstigden. Participatie van de begunstigde, 11. Gegevensbescherming, 12. Kinderbescherming en het "belang van het kind".

Hoofdstuk 6

Sjablonen

Sjabloon voor zelfverwijzing

Zelfverwijzingsformulier

Datum:

Wie de persoon heeft doorverwezen/ waar hij/zij de ondersteunende organisatie heeft leren kennen:

Persoonlijke gegevens:

Voornaam:

Achternaam:

Geboortedatum:

Nationaliteit:

Burgerlijke staat:

Aantal kinderen en leeftijd:

Juridische status:

Datum interview:

Type huidige accommodatie:

Contactnummer:

WhatsApp/viber:

Moedertaal:

Spreektaal:

Vermeld om redenen van interne codering het totale aantal broers en zussen van de cliënt:

Details over het laatste incident:

SGGG-incident: Ja: Nee:

Soort geweld:

Datum of tijd die verstreken is sinds het laatste incident:

Plaats van het laatste incident:

Is de dader nu in België?

Ja/ Nee

Heeft de cliënt redenen om aan te nemen dat de

dader haar/hem achtervolgt?

Ja/ Nee

Eventuele acties die reeds zijn ondernomen (klacht of rechtszaak bij de politie, verandering van de huidige woonplaats, medische verzorging, enz:)

Verzoeken (Beschrijf het verzoek van de cliënt):

Samenwerking met andere agentschappen? Ja/ Nee

Zo ja, omschrijf:

levensonderhoud services _____

Psychosociale services _____

Rechtsbijstand _____

Sjabloon veiligheidsplan

Veiligheidsplan

Overlevingscode
Casemanager Code
Datum
Herbeoordeling (data)

Stap 1 – Risicofactoren: bij intiem geweld door partner/echtgenoot

Als u geen eigen mobiele telefoon heeft, kunt u dan een andere gebruiken (van een vriend, kind,...)?

Heeft u de mogelijkheid om iemand die u vertrouwt en die u in geval van nood om hulp zou kunnen vragen, in te lichten? U kunt ook een woord als geheime code gebruiken.

Heeft u toegang tot internet zonder toezicht van de dader?

Bent u in staat om hulp te zoeken zonder in de gaten te worden gehouden door de dader?

Stap 2 – Veiligheidsstrategieën (*dingen die ik kan doen om mijn veiligheid te vergroten*):

Als de dader je mobiele telefoon controleert en belt, vergeet dan niet elk spoor te wissen

Op momenten dat hij bezig is (in of buiten het huis) of slaapt, bel of stuur een bericht om vrijuit te communiceren en om hulp te vragen.

Als u een bericht stuurt, vergeet dan niet de tijd door te geven waarop u veilig aan de telefoon kunt spreken, bijvoorbeeld "bel me tussen 15 en 16 uur".

3 – Waar zou je heen kunnen gaan om veilig te blijven?

1. Is het aan een familielid, een medeburger, een buur, een vriend?
2. Schrijf op een stuk papier, of op je mobiel, de naam van mensen die je vertrouwt of van instanties waar je terecht kunt om hulp te vragen.

Wanneer u met een crisis wordt geconfronteerd, weet u dan tot wie u zich moet wenden voor hulp?

Zo niet, dan kunnen wij u op een eenvoudige en begrijpelijke manier alle gewenste informatie verstrekken.

Stap 5 – Inhoud van het veiligheidspakket (*wettelijke papieren, waardevolle voorwerpen, behoeften*)

Sjabloon voor risicobeoordeling

Code cliënt _____

Code casemanager _____

Datum _____

Herevaluatie (data) _____

Ja	nee	Gevoel van veiligheid door telefonisch contact voor case management diensten op basis van hun leefomstandigheden met een mishandelende partner
		Is er een plek waar u vertrouwelijk kunt praten?
		Is de telefoon die u gebruikt van u?
		Heeft u toegang tot internet?
		a. Geef aan welke uren geschikt zijn voor de communicatie: b. Geef aan hoe we kunnen communiceren: telefoongesprek sms spraakbericht (andere.....) rechtstreekse oproep

JA	NEE	N/A	
			1. Weet u waar de dader nu is? Zo ja, specificeer...
			2. Heeft u redenen om aan te nemen dat de dader uw locatie kent of dat hij u zou kunnen traceren? Zo ja, specificeer...
			3. Is het fysieke geweld de laatste dagen/weken in ernst of frequentie toegenomen?
			4. Heb je hem verlaten nadat je de laatste dagen/weken hebt samengewoond?
			5. Heeft hij een pistool of een ander wapen?
			6. Heeft hij ooit een wapen tegen u gebruikt of u bedreigd? Zo ja, wat voor wapen was het? ...
			7. Had hij gedreigd u te vermoorden?
			8. Dreigt hij uw kinderen iets aan te doen?
			9. Doet hij uw kinderen ooit kwaad, op welke manier dan ook? Zo ja, specificeer...

			10. Heeft hij u ooit gedwongen seks te hebben terwijl u dat niet wilde?
			11. Bent u ooit door hem geslagen terwijl u zwanger was?
			12. Probeert hij je ooit te wurgen?
			13. Probeert hij de meeste of al uw persoonlijke keuzes en dagelijkse activiteiten te controleren? (Bijvoorbeeld: vertelt hij je met wie je vrienden mag zijn, wanneer je je familie mag zien, hoeveel geld je mag gebruiken, of wanneer je de auto mag nemen?)
			14. Is hij heftig en voortdurend jaloers op je? (Bijvoorbeeld, zegt hij "Als ik je niet kan hebben, kan niemand dat"?)
			15. Volgt of bespioneert hij u, laat hij bedreigende briefjes of berichten achter, vernielt hij uw eigendommen... of je belt als je dat niet wilt?
			16. Is hij werkloos?
			17. Gebruikt hij illegale drugs? (met drugs bedoel ik "uppers" of amfetaminen, Captagon, Meth, speed, angel dust, cocaïne, "crack", straatdrugs of mengsels)
			18. Is hij een alcoholist of een probleemdrinker?
			19. Heeft hij een gediagnosticeerd psychisch probleem?
			20. Denk je dat hij in staat is je te vermoorden?
			21. Heb je gedachten of heb je ooit geprobeerd jezelf iets aan te doen?
			22. Heeft u mensen (familieleden, vrienden, burens, enz.) die u kunnen helpen? ²
			TOTAAL

¹ "Geen antwoord" of "Ik weet het niet".

² Met het antwoord NEE (in plaats van JA)

-Veiligheidszorg (in de eigen woorden van de cliënt):

-Commentaar (van Case Manager):

Sjabloon voor verwijzing naar externe organisatie

Verwijzingsbrief	
Organisatie:	Casemanager:
Datum van verwijzing:	
Naam van de begunstigde:	
Geboortedatum:	Burgerlijke staat:
Zaak nr:	
Land van herkomst:	Communicatie Taal:
Contactgegevens:	
<u>Kort sociaal dossier:</u>	
<u>Redenen voor verwijzing:</u>	
<u>Opmerkingen:</u>	

Sjabloon voor verwijfsintake

Naam van professionele verwijfer:

Organisatie:

Positie:

Contact:

Datum:

Gegevens van de verwezen persoon:

Voornaam:

Achternaam:

Geboortedatum:

Nationaliteit:

Burgerlijke staat:

Aantal kinderen en leeftijd:

Juridische status:

Datum interview:

Type huidige accommodatie:

Contact nummer:

WhatsApp/viber:

Moedertaal:

Spreektaal:

Als de cliënt broers en zussen heeft, zijn dat er (aantal):

Een kort sociaal verslag van de cliënt:

Details over het laatste incident:

SGGG-incident: Ja/ Nee:

Soort geweld:

Datum of tijd die verstreken is sinds het laatste incident:

Plaats van het laatste incident:

Is de dader nu in België?

Ja/Nee

Heeft de cliënt redenen om aan te nemen dat de

dader haar/hem achtervolgt?

Ja/Nee

Eventuele acties die al zijn ondernomen (klacht of rechtszaak bij de politie, verandering van de huidige woonplaats, medische zorg, enz:

Verzoeken (Gelieve het verzoek van de cliënt te beschrijven) :

Samenwerking met andere actoren? Ja/ Nee

Zo ja, omschrijf:

Levensonderhoud services_____

Psychosociale services_____

Rechtsbijstand_____

Gezondheid/medische diensten _____

Heeft de begunstigde toestemming gegeven om naar ons te worden verwezen?

Ja/ Nee

Handtekening van de begunstigde of mondelinge toestemming

Korte beschrijving van de diensten van de ondersteunende organisatie die de verwijzing ontvangt:

_____ bestaat uit gespecialiseerde professionals op het gebied van _____. De missie van de organisatie is het leveren van de volgende diensten _____ aan (noem doelgroepen die worden bediend) _____ op het gebied van (geografisch bereik/competentie) _____. Het team benadert elk geval op een unieke manier, informeert, ondersteunt en stelt oplossingen voor aan de begunstigde op basis van haar/zijn individuele behoeften en de beschikbare diensten.

De dienst Rechtsbijstand bestaat uit (rol en functie van juridisch personeel) _____ die werkzaam zijn in (geografisch bereik) _____. Zij behandelen alle fasen van een rechtszaak, met inbegrip van vertegenwoordiging in rechte.

De persoonlijke informatie van elke cliënt wordt vertrouwelijk gehouden tijdens het hele proces van casemanagement, evenals het respect voor hun wil, keuzes en ervaringen.

Er kan geen verwijzing plaatsvinden zonder schriftelijke toestemming van de cliënt.

Voorbeeld van een toestemmings- en vertrouwelijkheidsclausule voor intakedoeleinden

Ik geef toestemming om de volgende diensten [*lijst van diensten*] te ontvangen die worden geleverd door [*naam van de instantie*]. Ik begrijp dat deze aanvraag niet garandeert dat ik alle diensten zal ontvangen die ik heb aangegeven.

Ik stem er ook mee in dat het personeel van de [*naam van de instantie*] persoonlijke informatie over mij verzamelt die nodig is om deze diensten te verlenen.

Ik begrijp dat de persoonlijke informatie die ik geef vertrouwelijk is. Het vrijgeven van informatie over mijn betrokkenheid bij de [*naam van de instantie*] mag alleen gebeuren met mijn schriftelijke en ondertekende toestemming, behoudens enkele beperkte uitzonderingen. Deze zijn:

" Als het personeel van een instantie reden heeft om aan te nemen dat een kind bescherming nodig heeft krachtens [*noem de relevante wetgeving/regelgeving*] is het verplicht (net als het grote publiek) om [*noem de relevante instantie zoals politie, sociale diensten, enz;*]

" Als het personeel van het bureau reden heeft om aan te nemen dat ik mezelf of een ander ernstig lichamelijk letsel kan toebrengen, is het verplicht de bevoegde autoriteiten (huisarts enz.) in te lichten;

" Als het personeel van de instantie op bevel van de rechter specifieke gegevens moet vrijgeven of voor de rechter moet verschijnen om te getuigen.

Datum_____

Deze overeenkomst is van kracht van [*startdatum invullen*] tot [*einddatum invullen*].

Naam klant

Handtekening van de klant

Handtekening van het agentschap

Ik begrijp dat mijn gegevens worden bewaard gedurende [vul hier de bewaartermijn van het agentschap in] en dat ze daarna worden vernietigd.

Informatie over het privacybeleid van [naam van het agentschap] kan worden verkregen door contact op te nemen met [titel van de privacyfunctionaris invoegen] op: [voeg telefoonnummer in].

Kennisgeving dat informatie aan derden kan worden vrijgegeven.

Incident ID

Code begunstigde

VERTROUWELIJK

Toestemming voor het vrijgeven van informatie

Dit formulier moet aan de cliënt of voogd worden voorgelezen in zijn/haar eerste taal. Het moet duidelijk aan de cliënt uitgelegd dat hij/zij een of meer van de genoemde opties kan kiezen.

Ik, _____, geef mijn toestemming aan _____ om informatie over het door mij gemelde incident te delen zoals hieronder uitgelegd:

Ik begrijp dat ik door mijn goedkeuring hieronder te geven, _____ toestemming geef om de specifieke informatie uit mijn incidentenrapport te delen met de dienstverlener(s) die ik heb aangegeven, zodat ik hulp kan krijgen op het gebied van veiligheid, gezondheid, psychosociale en/of juridische behoeften.

Ik begrijp dat gedeelde informatie vertrouwelijk en met respect zal worden behandeld, en alleen zal worden gedeeld als dat nodig is om de door mij gevraagde hulp te verlenen.

Ik begrijp dat het vrijgeven van deze informatie betekent dat een persoon van de hieronder aangekruiste instantie of dienst met mij kan komen praten. Ik heb te allen tijde het recht om van gedachten te veranderen over het delen van informatie met de hieronder vermelde aangewezen instantie/contactpunt.

Ik wil dat informatie wordt vrijgegeven aan de volgende personen:

(Kruis aan wat van toepassing is en specificeer naam, faciliteit en instantie/organisatie, indien van toepassing)

Ja/Nee

Beveiligingsdiensten (specificeer):

Psychosociale diensten (specificeer):

Gezondheid/medische diensten (specificeer):

Safe House / opvangtehuis (specificeer):

Diensten voor juridische bijstand (specificeer):

Levensonderhoudservices (specificeer):

VN-vluchtelingenbureau (geef aan wie):

Andere (specificeer type dienst, naam en instantie):

1. Toestemming van begunstigde inzake het delen van informatie:

Ja/Nee

(Of naar draagkracht en belang van cliënt)

Ik ben geïnformeerd en begrijp dat bepaalde niet-identificeerbare informatie ook kan worden gedeeld voor rapportage. Alle gedeelde informatie zal niet specifiek op mij of het incident betrekking hebben. Iemand zal mij niet kunnen identificeren op basis van de gedeelde informatie. Ik begrijp dat gedeelde informatie vertrouwelijk en met respect zal worden behandeld.

Handtekening/vingerafdruk van de begunstigde:

(Of naar draagkracht en belang van cliënt)

Caseworker Code: _____

Datum: _____

De inhoud van deze informatie vertegenwoordigt een groot aantal punten van het uitzicht van de auteur en is een verantwoordelijke persoon. La Comisión Europea acepta geen responsabilidad por el uso de la información en el mismo.

Project funded by the European Union 101049286

101049286 - LILA - CERV-2021-DAPHNE

<https://lilaproject.eu/>

Funded by the
European Union

LILA
Supporting GBV
survivors

Δ/OTIMA
CENTRE FOR GENDER RIGHTS
& EQUALITY

 ACRA

 ABD
GROUP

